

Εξωτερικό Εμπόριο Παρευξείνιων Χωρών

Σταμάτης Καρατζάς (ΑΜ: 13761)

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Παπαλιάς

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πειραιά

Μάρτιος 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	2
3. ΓΕΩ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	5
3.1 ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	5
3.2 ΓΕΩ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ	6
3.3 ΕΝΩΣΕΙΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	15
3.3.1 <i>Black Sea Economic Cooperation (BSEC)</i>	15
3.3.2 <i>Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB)</i>	16
3.3.3 <i>Παρατηρητές</i>	17
3.3.4 <i>Black Sea Forum for Partnership and Dialogue</i>	18
4. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	19
4.1 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	19
4.1.1 <i>Τουρκία</i>	19
4.1.2 <i>Βουλγαρία</i>	20
4.1.3 <i>Ρουμανία</i>	20
4.1.4 <i>Ουκρανία</i>	21
4.1.5 <i>Ρωσία</i>	21
4.1.6 <i>Γεωργία</i>	22
4.1.7 <i>Αλβανία</i>	22
4.1.8 <i>Αρμενία</i>	23
4.1.9 <i>Αζερμπαϊτζάν</i>	23
4.1.10 <i>Ελλάδα</i>	24
4.1.11 <i>Μολδαβία</i>	27
4.1.12 <i>Σερβία</i>	27
4.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	28
4.2.1 <i>Εισαγωγές</i>	28
4.2.2 <i>Εξαγωγές</i>	29
4.2.3 <i>Εμπορικό Ισοζύγιο Προϊόντων</i>	30
4.3 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	31
4.3.1 <i>Εισαγωγές</i>	32
4.3.2 <i>Εξαγωγές</i>	32
Πηγή: http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx	33
4.3.3 <i>Εμπορικό Ισοζύγιο Υπηρεσιών</i>	33
4.4 ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	34
5. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ	36
5.1 ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ EU (EUROPEAN UNION).....	36

5.2 ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΤΗΝ UNECE (UNITED NATIONS ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE)	38
5.3 ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ.....	39
5.4 ΣΧΕΣΕΙΣ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	39
6. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΠΕΡΕΤΑΙΡΩ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	41
6.1 SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ.....	41
6.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	42
7. ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΥ	45

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1: Εμπορικά Ισοζύγια Προϊόντων	31
Διάγραμμα 2: Εμπορικό Ισοζύγιο Υπηρεσιών	34
Διάγραμμα 3: Εμπορικό Ισοζύγιο Προϊόντων & Υπηρεσιών BSEC.....	35

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Παρατηρητές.....	18
Πίνακας 2: Εισαγωγές – Εξαγωγές – Εμπορικό Ισοζύγιο	25
Πίνακας 3: Αφίξεις και Αποστολές της Ελλάδας από/προς τις χώρες της Ευρωζώνης και τρίτες χώρες	26
Πίνακας 4: Εισαγωγές Προϊόντων	29
Πίνακας 5: Εξαγωγές Προϊόντων	30
Πίνακας 6:Εισαγωγές Υπηρεσιών	32
Πίνακας 7: Εξαγωγές Υπηρεσιών	33
Πίνακας 8: SWOT ανάλυση.....	41

ΑΚΡΟΝΥΜΙΑ

BSEC	<i>Black Sea Economic Cooperation</i>
PABSEC	<i>Parliamentary Assembly of the Black Sea Economic Cooperation</i>
BSEC B.C.	<i>Black Sea Economic Cooperation Business Council</i>
BSTDB	<i>Black Sea Trade and Development Bank</i>
ICBSS	<i>International Center of Black Sea Studies</i>
BSF Black	<i>Sea Forum for Partnership and Dialogue</i>
USD	<i>United States Dollar</i>
ΟΟΣΑ	<i>Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης</i>
DWT	<i>Deadweight tonnage</i>
ΑΕΠ	<i>Ακαθάριστο Εκχώριο Προϊόν</i>
WTO	<i>World Trade Organization</i>
UNECE	<i>United Nations Economic Commission for Europe</i>
EU	<i>European Union</i>
EAEC	<i>Eurasian Economic Community</i>
SIC EAEC	<i>Secretariat of the Integration Committee of the Eurasian Economic Community</i>
BSEC PERMIS	<i>Permanent International Secretariat of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation</i>

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αντικείμενο της πτυχιακής εργασίας είναι να περιγράψει τις συνθήκες του εξωτερικού εμπορίου στις Παρευξείνιες Χώρες. Η μελέτη εκπονήθηκε από τον Σταμάτιο Καρατζά στο πλαίσιο των σπουδών του στο τμήμα Λογιστικής του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ινστιτούτου Πειραιά και υπό την επίβλεψη και υποστήριξη του καθηγητή Θεόδωρου Παπαηλία

Στην εργασία θα μπορούσε περαιτέρω να εξετασθούν σχετικές επεκτάσεις, όπως για παράδειγμα το εξωτερικό εμπόριο σε συγκεκριμένους τομείς του εμπορίου και της οικονομίας, (για παράδειγμα ναυτιλία, ενέργεια), τον ρόλο για παράδειγμα των επιχειρήσεων της Ευρωζώνης στην ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου των Παρευξείνιων Χωρών και σχετικές αλληλεπιδράσεις, ο ρόλος της Ελλάδας και προτάσεις εμπορικής επεκτασιμότητας, πιθανά ρίσκα και συνέπειες από την ανάπτυξη ή όχι των χωρών αυτών στην κοντινή οικονομική ζώνη της Ευρώπης.

Η δομή της εργασίας είναι ως εξής:

- ❑ *Εισαγωγή:* Περιγραφή του αντικειμένου της πτυχιακής εργασίας.
- ❑ *1ο Κεφάλαιο - Παρευξείνιες χώρες:* Το κεφάλαιο περιγράφει ποιες είναι οι παρευξείνιες χώρες με βάση την συνθήκη του BSEC. Επίσης γίνεται αναφορά στην γέω-πολιτικό-οικονομική σημασία των χωρών αυτών για το εμπόριο της ευρύτερη περιοχής. Τέλος θα αναφερθούμε στις ενώσεις και τους οργανισμούς που σχετίζονται με την συνεργασία των χωρών αυτών.
- ❑ *2ο Κεφάλαιο - Εξωτερικό Εμπόριο Παρευξείνιων Χωρών:* Το κεφάλαιο περιγράφει τους βασικούς τομείς εμπορίου για κάθε χώρα. Επίσης παραθέτει συγκεντρωτικά στοιχεία για το εξωτερικό εμπόριο προϊόντων και υπηρεσιών.
- ❑ *3ο Κεφάλαιο - Εμπορικές Σχέσεις –Συμμαχίες:* Στο 3^ο κεφάλαιο θα μελετήσουμε τις εμπορικές σχέσεις των χωρών αυτών με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU), της UNECE, αλλά και πιθανές συμμαχίες (οικονομικές – πολιτικές) που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη εμπορικού ισοζυγίου και κατ' επέκταση ττου βιοτικού επιπέδου των χωρών αυτών.
- ❑ *4ο Κεφάλαιο – Εμπορική Ανάπτυξη:* Το ερώτημα το οποίο τίθεται σε αυτό το κεφάλαιο είναι ποιες περεταίρω προοπτικές εμπορικής ανάπτυξης υπάρχουν για τις χώρες αυτές και ποιες συνθήκες θα τις εξασφαλίσουν. Επίσης θα αποπειραθούμε να προτείνουμε κάποιες πρωτοβουλίες που θα εξασφάλιζαν καλύτερες συνθήκες εμπορικής ανάπτυξης για την χώρας μας σε σχέση με το σχετικό εμπορικό ισοζύγιο των Παρευξείνιων Χωρών.

2. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Όπως αναφέραμε το αντικείμενο αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι πρωταρχικά να περιγράψει τις συνθήκες του εξωτερικού εμπορίου στις Παρευξείνιες Χώρες. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται αναφορά για κάθε μία χώρα των βασικών στοιχείων της οικονομίας της και τι από αυτά αποτελούν μέρος του εξωτερικού της εμπορίου, είτε ως εισαγωγίμο μέσο είτε ως εξαγωγίμο, ποιοι φορείς έχουν αναπτυχθεί ώστε να υποστηρίξουν το εξωτερικό εμπόριο και την συνεργασία των χωρών αυτών και τι μεγέθη, σε πραγματικά νούμερα της οικονομίας και εμπορίου, αντιπροσωπεύουν οι χώρες αυτές. Επίσης γίνεται αναφορά στα σχετικά χρηματοδοτικά προγράμματα, στον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και της Ελλάδας στο εμπόριο της περιοχής. Η εργασία καταλήγει σε μία ανάλυση δυνατοτήτων και προοπτικών του εξωτερικού εμπορίου των χωρών αυτών καθώς και τα σχετικά συμπεράσματα.

Πιο συγκεκριμένα η δομή και το περιεχόμενο της εργασία είναι όπως παρακάτω.

Αρχικά παραθέτονται ιστορικά δεδομένα σε σχέση με τις Παρευξείνιες Χώρες και τον ρόλο του εμπορίου για την ευρύτερη περιοχή. Στην συνέχεια, για κάθε μία χώρα γίνεται αναφορά των στοιχείων που καθορίζουν την γεωπολιτική της σημασία για το εμπόριο της περιοχής. Καταλήγει η ανάλυση αυτή ότι ο ρόλος των χωρών αυτών είναι εξαιρετικά σημαντικός όχι μόνο για το εξωτερικό εμπόριο των χωρών αυτών αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρονται επίσης οι ενώσεις και οργανισμοί που αναπτύχθηκαν για την ομαλή οικονομική συνεργασία των χωρών αυτών και την περεταίρω ανάπτυξη τους τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Αναφερόμαστε λοιπόν στον ιδιαίτερο ρόλο του BSEC – Black Sea Economic Cooperation, επισημαίνοντας τον σημαντικό του ρόλο για την περιοχή και τις βασικές αρχές λειτουργίας του. Επίσης γίνεται αναφορά στη Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB) η οποία συμβάλλει καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη και προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών, υποστηρίζοντας σημαντικές επενδύσεις. Τέλος, το Black Sea Forum for Partnership and Dialogue αφενός προάγει την κοινωνική ευθύνη με το να στοχεύει στην συνεργασία των χωρών αυτών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλα σχετικά όργανα και την εναρμόνιση των σχετικών τους διαδικασιών, αφετέρου αποτελεί ένα θεσμοθετημένο μέσο διαβούλευσης και διαλόγου για την καλύτερη συνεργασία των χωρών. Είναι ξεκάθαρο από αυτό το πρώτο μέρος της εργασίας, ότι οι Παρευξείνιες Χώρες παίζουν σημαντικό ρόλο στο εξωτερικό εμπόριο της ευρύτερης περιοχής τους αλλά και επιδρούν σημαντικά στις παραμέτρους για το εξωτερικό εμπόριο σε ακόμα μεγαλύτερη κλίμακα ειδικά για συγκεκριμένους τομείς εμπορίου όπως η ενέργεια.

Κατόπιν η εργασία διαπραγματεύεται το εμπόριο προϊόντων και αγαθών των Παρευξείνιων Χωρών στις μέρες μας. Συγκεκριμένα για κάθε μία χώρα που θεωρούμε ότι ανήκει με την ευρύτερη έννοια στις Παρευξείνιες Χώρες παρουσιάζονται συνοπτικά οι κύριοι τομείς της οικονομίας τους που αποτελούν τις πηγές του εμπορίου. Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς τον πίνακα με τις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων – αγαθών ανά χρονιά και ανά χώρα σε σύγκριση με τους παγκόσμιους δείκτες αλλά και των Παρευξείνιων Χωρών κατά μέσο όρο, και να αναγνωρίσει ότι μεταξύ των Παρευξείνιων Χωρών υπάρχουν πράγματι χώρες με πολύ ισχυρά οικονομικά μεγέθη, όπως η Ρωσία, η Τουρκία κα, ωστόσο υπάρχουν και κάποιες χώρες όπως η Αρμενία και η Αλβανία που συγκριτικά βρίσκονται πολύ πίσω και στην κατάσταση της οικονομίας τους αλλά και ως προέκταση στην κατάσταση του εξωτερικού τους εμπορίου. Ενδιαφέροντα συμπεράσματα μπορεί να εξάγει κανείς από την

εικόνα του εμπορικού ισοζυγίου των χωρών και να προτείνει ενδεχόμενες κινήσεις – προτάσεις βελτίωσης, ενώ αν δει κανείς την τάση των διαγραμμάτων και δεδομένου ότι η τάση ανάπτυξης θα συνεχιστεί, μόνο θετικές προοπτικές θα μπορούσε να περιμένει κανείς από το εξωτερικό εμπόριο των χωρών αυτών.

Στο επόμενο μέρος της η εργασία πραγματεύεται χωρίς να μπαίνει σε λεπτομέρειες σε σχέση με τις πραγματικές σχέσεις και τις προοπτικές - οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο ξεχωριστής εργασίας – στις θεσμοθετημένες σχέσεις των χωρών αυτών με διεθνείς οικονομικούς και πολιτικούς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένου την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Unesco αλλά και με χώρες όπως η Ελλάδα. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειώσουμε ότι ο λόγος για τον οποίο οι Παρευξείνιες Χώρες έρχονται σε επαφή με τέτοιους οργανισμούς αλλά και το αντίθετο είναι για να αναπτύξουν το βιοτικό επίπεδο τους μέσω οικονομικής και εμπορικής ανάπτυξης σε ένα πλαίσιο συνεργασίας και αλληλοβοήθειας. Η τάση είναι αμφίδρομη και θα έλεγε κανείς ότι σε τέτοιο επίπεδο αντιπροσωπεύει μια win-win πολιτική. Επίσης θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι σχέσεις των Παρευξείνιων Χωρών με διεθνείς οικονομικό-πολιτικούς οργανισμούς προσφέρει μία σταθερότητα και ένα κλίμα ασφάλειας για τους πιθανούς επενδυτές να επενδύσουν κεφάλαια στο κάθε κράτος αλλά και στους εμπόρους να δημιουργήσουν εμπορικές συμφωνίες. Σε αυτό το πλαίσιο λοιπόν αναφέρουμε την σχέση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ελλάδα αλλά και οικονομικούς, πολιτικούς και επενδυτικούς φορείς.

Τελευταίο μέρος της εργασίας είναι η ανάλυση προοπτικών, δυνατοτήτων αλλά και αδυναμιών συσχετιζόμενων με πιθανά ρίσκα που θα μπορούσε κανείς να εντοπίσει στις συνθήκες εξωτερικού εμπορίου των Παρευξείνιων Χωρών. Η ανάλυση καταλήγει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα τα οποία θα πρέπει να αξιολογηθούν πάντα υπό το πρίσμα στο ότι αναφερόμαστε σε μια περιοχή με έντονη σχετικά πολιτική αστάθεια και διαδικασίες που δεν ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό τις διεθνή προδιαγραφές. Για παράδειγμα οι πρόσφατες εξελίξεις στην Ουκρανία αποδεικνύουν ότι μία χώρα στην οποία οι προοπτικές για το εξωτερικό εμπόριο ήταν πολύ θετικές, μία πολιτική αδυναμία σε πρώτη φαινομενικά άποψη αλλά ενδεχομένως και αλληλεπιδρόμενα συμφέροντα της δημιούργησαν σημαντικά προβλήματα σχετικά με τις άμεσες προοπτικές της στην οικονομία και κατ' επέκταση το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της. Παρόμοια κατάσταση η οποία σε κάποιο βαθμό διαχειριστική αλλά ακόμα παρουσιάζει υψηλό βαθμό επικινδυνότητας φαίνεται να υπάρχει στην Τουρκία με τις αποκαλύψεις για συνεχή διαφθορά. Αν ήθελε συνοπτικά κάποιος να δώσει ένα συμπέρασμα, θα έλεγε ότι οι Παρευξείνιες Χώρες παρουσιάζουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης του εξωτερικού τους εμπορίου, λόγω της θέσης, του φυσικού τους πλούτου και κατά ομολογία της πολιτικής τους, ωστόσο σε ένα τέτοιο θέμα που εμπλέκονται πολύ παράμετροι θα πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη και η ωριμότητα των χωρών αυτών να ανταποκριθούν σε ένα δυτικού τύπου ρυθμό ανάπτυξης και γενικότερης λειτουργίας, που δεν θα έλεγε κανείς ότι την δεδομένη στιγμή είναι αναπτυγμένος επαρκώς στις Παρευξείνιες Χώρες.

Συμπερασματικά, η συγκεκριμένη εργασία θα μας δώσει απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια είναι η κατάσταση του εξωτερικού εμπορίου στις Παρευξείνιες Χώρες καθώς και ποιοι είναι οι βασικοί τομείς της οικονομίας και κατ' επέκταση του εμπορίου που

επηρεάζουν την οικονομική και βιοτική τους ανάπτυξη.

- ❑ Ποια είναι η εμπορική σχέση των χωρών με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union) και της Ελλάδας.
- ❑ Πόσο ελκυστικό για νέες επενδύσεις είναι το εμπορικό περιβάλλον των χωρών αυτών και με βάση τα στοιχεία ποιες προοπτικές μελλοντικής ανάπτυξης θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε.

3. ΓΕΩ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

3.1 Ποιες είναι οι Παρευξείνιες Χώρες – Ιστορική αναδρομή

Ο Εύξεινος Πόντος, η αλλιώς Μαύρη Θάλασσα βρίσκεται στα Νότιο-Ανατολικά της Ευρώπης. Συνορεύει με την Ευρώπη, την Ασία και την περιοχή του Καυκάσου. Συνδέεται με την Μεσόγειο Θάλασσα, μέσω του Βοσπόρου και με τη θάλασσα του Αζοφ μέσω του ισθμού του Κερτς. Οι χώρες που βρέχονται από τον Εύξεινο Πόντο είναι η Τουρκία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Ουκρανία, η Ρωσία και η Γεωργία.

Χάρτης Παρευξείνιων Χωρών

Η ονομασία Εύξεινος Πόντος είναι το παλαιότερο όνομα με το οποίο είναι γνωστή η Μαύρη Θάλασσα. Το όνομα αυτό δόθηκε στη περιοχή από τους Αρχαίους Έλληνες. Ο Εύξεινος Πόντος αλλά και οι γύρω περιοχές διαθέτουν ιστορία και πολιτισμό. Γύρω από αυτών διασταυρώνονται δρόμοι οι οποίοι ενώνουν την Ευρώπη με την Ασία. Ο Εύξεινος Πόντος ανέκαθεν θεωρούνταν σπουδαία περιοχή που διέθετε ανεπτυγμένο εμπόριο, που ευνοούσε τις θρησκευτικές και στρατιωτικές επικοινωνίες.

Ο Εύξεινος Πόντος, μία φιλόξενη θάλασσα για τους αρχαίους Έλληνες και διαδεδομένη ως Μαύρη Θάλασσα, αποικίστηκε από τους Έλληνες (8ος-6ος αιώνας π.Χ.) και αργότερα από τους Ρωμαίους (3ος-1ος αιώνας π.Χ.). Η σημασία της περιοχής έγινε ιδιαίτερη μετά την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (330 μ.Χ.). Τον 13ο αιώνα οι Γενοβέζοι ίδρυσαν αποικίες στη Μαύρη Θάλασσα , και από τον 15ο έως τον 18ο αιώνα ήταν μια τουρκική «λίμνη». Η άνοδος της Ρωσίας οδήγησε σε παρατεταμένη διαμάχη με την οθωμανική αυτοκρατορία κατά τον έλεγχο και τη χρήση του Βοσπόρου και των Δαρδανελίων.

Το 1783 , η Ρωσία προσάρτησε το Τατάρ Khanate της Κριμαίας, και έτσι απέκτησε πρόσβαση στη θάλασσα, αλλά με τη Συνθήκη των Παρισίων, η οποία έληξε τον Κριμαϊκό

Πόλεμο του 1856 , απογοήτευσε τις επεκτατικές φιλοδοξίες της Ρωσίας και έτσι η Ρωσία και η διάδοχός της, η Σοβιετική Ένωση, διατήρησε περιορισμένη επιρροή στην περιοχή.

Το 1992, μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, τα κράτη γύρω από τη θάλασσα ίδρυσαν το BSEC (Black Sea Economic Cooperation), ο οποίος είναι η Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας των χωρών αυτών και ο οποίος συμπεριέλαβε και κράτη που δεν βρέχονται από την Μαύρη Θάλασσα, αλλά θεωρούνται κατά σύμβαση Παρευξείνιες Χώρες. Συνεπώς εκτός από τις 6 χώρες (Τουρκία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ουκρανία, Ρωσία, Γεωργία) που βρέχονται από την Μαύρη Θάλασσα, οι χώρες Αλβανία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Ελλάδα και Μολδαβία αποτελούν μέλη του Οργανισμού.

Το 1994, η Μόνιμη Γενική Γραμματεία του Οργανισμού εγκαταστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη, ενώ το 1999 απέκτησε διεθνή νομικό χαρακτήρα και αναγνωρίστηκε ως διεθνής οργανισμός οικονομικής συνεργασίας.

Το 2004, η Δημοκρατία της Σερβίας εντάχθηκε στα μέλη του BSEC.

Πηγές:

http://en.wikipedia.org/wiki/Black_Sea

<http://bs-agro.com/index.php/about-us>

<http://www.bsec-organization.org/Pages/homepage.aspx>

3.2 Γεω-Πολιτικό-Οικονομική Σημασία

Είναι εύκολο να καταλάβει κάποιος ότι η Μαύρη Θάλασσα μπορεί να θεωρηθεί ως ο «ομφάλιος λώρος» δύο ηπείρων, της Ευρώπης και της Ασίας. Είναι αδιαμφισβήτητα σημείο σύνδεσης μεταξύ των χωρών της Ασίας και της Ευρώπης αλλά αποτελεί και την πιο ασφαλή δίαυλο μεταξύ των δύο αυτών γεωγραφικών περιοχών. Επίσης θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι χώρες αυτές είναι πλούσιες σε φυσικούς πόρους (μέταλλα, πετρέλαιο, φυσικό αέριο κ.α.) οπότε δεδομένου ότι η θαλάσσια επικοινωνία επιτρέπει μεταφορές μεγάλων φορτίων, καθιστά την Μαύρη Θάλασσα σημαντικό εμπορικό παράγοντα της ευρύτερης περιοχής.

Επίσης θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι μελετάμε μία περιοχή με πληθυσμό κρατών που ξεπερνά τα 350 εκατομμύρια κατοίκους, το οποίο από μόνο του αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κριτήριο για την ευρύτερη ανάπτυξη. Το πολιτικό περιβάλλον μπορεί να θεωρηθεί ασταθές σε γενικά πλαίσια, ωστόσο οι περισσότερες χώρες καταφέρνουν να εξασφαλίζουν συνθήκες χαμηλού εργατικού κόστους συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στο εμπορικό του ισοζύγιο σημαντικά και στην ανταγωνιστικότητά τους εν γένει.

Τέλος οι βασικοί οικονομικοί δείκτες των χωρών αυτών επιδεικνύουν ότι οι περισσότερες αποτελούν πολύ ισχυρές οικονομίες (Τουρκία, Ρωσία) με παρουσία σε παγκόσμιο επίπεδο και σημαντικό εξωτερικό εμπόριο και προοπτικές ανάπτυξης.

Παρακάτω αναφέρουμε συνοπτικά για κάθε χώρα τα κυριότερα σημεία που επιδρούν στην σημασία των χωρών αυτών σε σχέση με τις συνθήκες που διαμορφώνουν το εξωτερικό τους εμπόριο.

<i>Χώρα</i>	<i>Γεωγραφική Θέση</i>	<i>Πολιτική Σημασία</i>	<i>Οικονομική Κατάσταση</i>	<i>Σχόλια</i>
Τουρκία	Βρίσκεται στη νοτιοδυτική Ασία, με ένα μικρό (3%) τμήμα της επικράτειάς της (Ανατολική Θράκη) στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Η Τουρκία συνορεύει δυτικά με την Ελλάδα και τη Βουλγαρία, ανατολικά με τη Γεωργία, την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και το Ιράν, νότια με το Ιράκ και τη Συρία. Πρωτεύουσα της Τουρκίας είναι η Άγκυρα με 3.022.000 κατοίκους.	Η Τουρκία είναι μια κοινοβουλευτική δημοκρατία. Από την ίδρυσή της ως δημοκρατία το 1923, η Τουρκία έχει αναπτύξει μια ισχυρή παράδοση του κοσμικού κράτους. Το Σύνταγμα της Τουρκίας διέπει το νομικό πλαίσιο της χώρας. Καθορίζει τις βασικές αρχές της κυβέρνησης και καθιερώνει την Τουρκία ως ενιαίου συγκεντρωτικού κράτους.	Καλλιεργούνται, καπνός, τσάι, λαχανικά, φουντουκιές, αμυγδαλιές, καρυδιές και οπωροφόρα.. Διαθέτει λιθάνθρακες μέτριας ποιότητας, πετρέλαιο σε περιορισμένες ποσότητες και σιδηρομεταλλεύματα. Μεγάλης οικονομικής σημασίας είναι τα μεταλλεύματα χρωμίου (χρωμίτης). Διαθέτει επίσης χαλκό, μόλυβδο, ψευδάργυρο, αντιμόνιο, μαγγάνιο, βόριο κ.ά.. Η σημερινή βιομηχανία είναι συγκεντρωμένη στα μεγάλα αστικά κέντρα, Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Προύσα, Άδανα και Άγκυρα. Λειτουργούν βιομηχανίες τροφίμων, καπνοβιομηχανία, υφαντουργία-ταπητουργία, χαρτοβιομηχανία, περιορισμένη χημική βιομηχανία, μεταλλοβιομηχανία και μηχανοκατασκευές, τρακτέρ και αυτοκινήτων.	Η θέση της αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου της. Το πολιτικό περιβάλλον αν και θα μπορούσε να θεωρηθεί ασταθές καθορίζει μία συστηματική πολιτική εξωτερικής ανάπτυξης και εμπορίου. Παρά τη παγκόσμια οικονομική κρίση η Τουρκία κατάφερε την τελευταία δεκαετία να παρουσιάσει αναπτυξιακούς ρυθμούς γύρω στο 4%. Από το 2003 μέχρι σήμερα η τουρκική οικονομία καταγράφει συνεχή άνοδο, πλησιάζοντας σε ορισμένες χρονιές ακόμη και το 10%. Όμως το 2012 η ανάπτυξη παρουσίασε σημάδια κόπωσης φθάνοντας μόλις το 2,2%.
Βουλγαρία	Η Βουλγαρία είναι μια χώρα της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Βρέχεται στα ανατολικά από τη Μαύρη Θάλασσα, ενώ συνορεύει με την Ελλάδα στα νότια, την Τουρκία στα ανατολικά, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	Το 1989 το Κομμουνιστικό Κόμμα επέτρεψε πολυκομματικές εκλογές , μετά τις οποίες η Βουλγαρία στράφηκε στη δημοκρατία και στην οικονομία της αγοράς.	Οι περισσότερες εμπορικές και πολιτιστικές δραστηριότητες συγκεντρώνονται στην πρωτεύουσα τα Σόφια. Οι ισχυρότεροι τομείς της οικονομίας είναι η βαρεία βιομηχανία, η παραγωγή ενέργειας και η γεωργία, που στηρίζονται όλοι σε τοπικούς φυσικούς πόρους.	Η θέση της την έχει καταστήσει σταυροδρόμι διαφόρων πολιτισμών και ως τέτοιο ανέδειξε μερικά από τα αρχαιότερα μεταλλουργικά, θρησκευτικά και άλλα πολιτιστικά τεχνουργήματα στον κόσμο. Κατά τον ίδιο τρόπο δύναται να παίζει σημαντικό ρόλο στο εξωτερικό εμπόριο χωρίς

<i>Χώρα</i>	<i>Γεωγραφική Θέση</i>	<i>Πολιτική Σημασία</i>	<i>Οικονομική Κατάσταση</i>	<i>Σχόλια</i>
	(FYROM) στα δυτικά, τη Σερβία και τη Ρουμανία στα βόρεια.			ωστόσο εν γένει επιρoή.
Ρουμανία	Η Ρουμανία βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της Βαλκανικής χερσονήσου και ανήκει στις παραδουνάβιες χώρες. Συνορεύει βόρεια με την Ουγγαρία και την Ουκρανία, νότια με τη Βουλγαρία, δυτικά με την Ουγγαρία και τη Σερβία και ανατολικά με τη Μολδαβία και την Ουκρανία, ενώ νοτιοανατολικά βρέχεται από τον Εύξεινο Πόντο.	Η πολιτική κατάσταση της Ρουμανίας είναι ημι -προεδρική κοινοβουλευτική δημοκρατία. Ο Πρωθυπουργός της Ρουμανίας είναι ο επικεφαλής της κυβέρνησης και ο Πρόεδρος δημοκρατίας της Ρουμανίας ασκεί τα καθήκοντα του αρχηγού του κράτους . Η Ρουμανία έχει ένα πολυκομματικό σύστημα . Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από την κυβέρνηση . Η νομοθετική εξουσία ασκείται από την κυβέρνηση και τα δύο σώματα του κοινοβουλίου , τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τη Γερουσία. Η δικαστική εξουσία είναι ανεξάρτητη από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία.	Η χαλυβουργία κατέχει σημαντική θέση στη βιομηχανική παραγωγή. Λειτουργούν ακόμα βιομηχανίες ηλεκτρονικών, μηχανοκατασκευών, ναυπηγεία, αυτοκινητοβιομηχανίες, ναυπηγεία κ.ά. Στις εξαγωγές της χώρας συμπεριλαμβάνονται μηχανήματα και εργαλεία, χημικά προϊόντα, βιομηχανικά προϊόντα άμεσης κατανάλωσης, βιομηχανικά προϊόντα διατροφής και προϊόντα από πετρέλαιο, πλαστικά και ελαστικά. Εισάγονται βιομηχανικά προϊόντα, τρόφιμα, βαμβάκι κ.ά.. Στη χώρα καλλιεργούνται κυρίως δημητριακά, αλλά και καλαμπόκι, ζαχαροκάλαμο, πατάτες. Η κτηνοτροφία είναι ανεπτυγμένη κυρίως στην Τρανσυλβανία, όπου υπάρχουν απέραντα λιβάδια. Εκτρέφονται βοοειδή, χοίροι και αιγοπρόβατα. Τα υπέροχα βουνά της Ρουμανίας, που καλύπτονται από διάφορα δέντρα, αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους φυσικούς πόρους της χώρας. Η άφθονη ξυλεία επιτρέπει τη λειτουργία βιομηχανιών επίπλων. Η	Η οικονομία της χώρας δεν έχει συνέλθει ακόμα πλήρως μετά τη διάλυση του ανατολικού μπλοκ. Το ΑΕΠ κατά κεφαλήν προσεγγίζει τα 11.755 ευρώ και η αύξηση του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια κυμαινόταν στο 8,8%. Αξιόλογη είναι η ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας καθώς και η αγορά πληροφορικής που τον τελευταίο καιρό επεκτείνεται στην ζώνη της δυτικής Ευρώπης.

<i>Χώρα</i>	<i>Γεωγραφική Θέση</i>	<i>Πολιτική Σημασία</i>	<i>Οικονομική Κατάσταση</i>	<i>Σχόλια</i>
			χώρα έχει σημαντικά αποθέματα πετρελαίου. Υπάρχουν επίσης λιθανθρακοφόρα στρώματα σε όλη τη χώρα και εξάγεται λιγνίτης.	
Ουκρανία	Η Ουκρανία είναι χώρα στην ανατολική Ευρώπη. Συνορεύει με τη Ρωσία, τη Λευκορωσία, την Πολωνία, τη Σλοβακία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία και τη Μολδαβία. Πρωτεύουσα της Ουκρανίας είναι το Κίεβο.	Η Ουκρανία είναι μια δημοκρατία υπό μικτό ημικοινοβουλευτικό ημι-προεδρικό σύστημα με ξεχωριστή νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2009, ο πληθυσμός της χώρας είναι 45.700.395 κάτοικοι.	Το μεγαλύτερο τμήμα της χώρας (περίπου 54%) είναι πεδινό και καλλιεργήσιμο. Όρη υπάρχουν μόνο στην περιοχή των συνόρων με την Ρουμανία (Καρπάθια Όρη) και στην χερσόνησο της Κριμαίας. Καλλιεργούνται δημητριακά, ζαχαρότευτλα, ηλιάνθοι (απ' όπου παράγεται ηλιέλαιο) ενώ ανεπτυγμένη είναι επίσης η εκτροφή βοοειδών και η παραγωγή γάλακτος. Από πλευράς ορυκτού πλούτου η χώρα διαθέτει σιδηρομέταλλευμα, άνθρακες, μαγγάνιο, φυσικό αέριο και πετρέλαιο, ορυκτό άλας, θείο, γραφίτη, τιτάνιο, νικέλιο, υδράργυρο και μαγνήσιο. Οι ουκρανικές βιομηχανίες ήταν από τις πλέον αναπτυγμένες στην πρώην Σοβιετική Ένωση και παράγουν (και σήμερα) μηχανήματα και προϊόντα σιδήρου, μέταλλα, εξοπλισμό μεταφορικών μέσων, χημικά προϊόντα ενώ δεσπόζουσα θέση κατέχουν οι βιομηχανίες μεταποίησης τροφίμων (και ιδιαίτερα παραγωγής ζάχαρης).	Η Ουκρανία είχε πληγεί από μία οχταετή ύφεση. Από τότε όμως, η οικονομία σημείωσε μεγάλη πρόοδο στην αύξηση του ΑΕΠ. Η Ουκρανία είχε παγιδευτεί στην παγκόσμια οικονομική κρίση το 2008 και η οικονομία βυθίστηκε. Το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 20% από την άνοιξη του 2008 έως την άνοιξη του 2009, και στη συνέχεια σταθεροποιήθηκε.
Ρωσία	Η Ρωσία είναι το	Το πολίτευμά της είναι Προεδρική	Ο τομέας των κατασκευών	Το μεγάλο μέγεθος της χώρας και

<i>Χώρα</i>	<i>Γεωγραφική Θέση</i>	<i>Πολιτική Σημασία</i>	<i>Οικονομική Κατάσταση</i>	<i>Σχόλια</i>
	<p>μεγαλύτερο σε έκταση κράτος της γης, με έκταση 17.075.200 km². Πρωτεύουσα της χώρας είναι η Μόσχα. Διοικητικά διαιρείται σε 83 ομοσπονδιακά υποκείμενα, τα οποία είναι ομαδοποιημένα σε επτά διαμερίσματα.</p>	<p>Ομοσπονδιακή Δημοκρατία κατά το πρότυπο του δυτικού φιλελεύθερου μοντέλου.</p>	<p>παρουσιάζει ραγδαία ανάπτυξη με ιδιαίτερα αυξημένη οικοδομική δραστηριότητα για όλους τους τομείς κατασκευών από έργα υποδομής μέχρι κατασκευές οικιών, γραφείων εμπορικών κέντρων κ.α., ειδικότερα στις μεγάλες πόλεις (αύξηση των κατασκευών κατά 48% ετησίως). Από τους σημαντικότερους τομείς είναι αυτός της ενέργειας, ο κλάδος των πετρελαιοειδών και του φυσικού αερίου. Τα δύκτια διανομής δεδομένης της υπό διαμόρφωση κατάστασης στον κλάδο υπάρχουν σημαντικά περιθώρια δραστηριοποίησης επιχειρήσεων, ευκαιρίες, επίσης, παρουσιάζονται στον τομέα ιδιωτικών ιατρικών κέντρων, στον τομέα συμβουλευτικών εταιρειών καθώς και στον τραπεζικό τομέα.</p>	<p>της αγοράς διευκολύνει την ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών σε διάφορους τομείς όπως, γεωργίας, παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων και ποτών. Λόγω ανεκμετάλλευτων πρώτων υλών και ύπαρξης καλής ποιότητας, αλλά μη τυποποιημένων, γεωργικών προϊόντων (λαχανικών, φρούτων και κρασιού) ο τομέας παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων παρουσιάζει ευκαιρίες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης.</p>
Γεωργία	<p>Η Γεωργία είναι κράτος που βρίσκεται στον Καύκασο και βρέχεται από τη Μαύρη Θάλασσα. Συνορεύει με τη Ρωσία, την Τουρκία, την Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν. Πρωτεύουσα της Γεωργίας είναι η Τιφλίδα.</p>	<p>Η Γεωργία είναι μια δημοκρατική ημι-προεδρική δημοκρατία, με τον πρόεδρο ως επικεφαλής του κράτους, και τον πρωθυπουργό ως επικεφαλής της κυβέρνησης. Ο εκτελεστικός κλάδος της ισχύος γίνεται από τον Πρόεδρο και το Υπουργικό Συμβούλιο της Γεωργίας. Το Υπουργικό Συμβούλιο αποτελείται από υπουργούς, με</p>	<p>Η βιομηχανία της Γεωργίας είναι ανεπτυγμένη. Υπάρχουν κοιτάσματα άνθρακα, πετρελαίου, μαγγανίου και μη μεταλλικών ορυκτών</p>	<p>Γεωγραφικά το μεγαλύτερος μέρος της ανήκει στην Ευρώπη (Βόρεια του Καυκάσου) και ένα μικρότερο μέρος στην Ασία (νότια του Καυκάσου), και θεωρείται Ευρωπαϊκό κράτος. Ο ορυκτός της πλούτος της δίνει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με τις Παρευξείνιες Χώρες.</p>

<i>Χώρα</i>	<i>Γεωγραφική Θέση</i>	<i>Πολιτική Σημασία</i>	<i>Οικονομική Κατάσταση</i>	<i>Σχόλια</i>
		επικεφαλής τον Πρωθυπουργό, και διορίζονται από τον Πρόεδρο.		
Αλβανία	Δημοκρατία της Αλβανίας είναι μια χώρα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Συνορεύει με το Μαυροβούνιο προς τα βορειοδυτικά, το Κόσσοβο προς τα βορειοανατολικά, Σκοπία, στα ανατολικά, και την Ελλάδα στα νότια και νοτιοανατολικά. Έχει μια ακτή στην Αδριατική Θάλασσα στα δυτικά και στο Ιόνιο Πέλαγος στα νοτιοδυτικά.	Ο αρχηγός του κράτους στην Αλβανία είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος εκλέγεται για θητεία 5 ετών από τη Συνέλευση της Δημοκρατίας της Αλβανίας με μυστική ψηφοφορία, απαιτείται το 50% +1 πλειοψηφία των ψήφων του συνόλου των βουλευτών. Ο πρόεδρος έχει την εξουσία να εγγυηθεί την παρατήρηση του συντάγματος και όλους τους νόμους, ενεργεί ως αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων, ασκεί τα καθήκοντα της Συνέλευσης της Δημοκρατίας της Αλβανίας, όταν η Συνέλευση δεν συνεδριάζει και διορίζει τον πρόεδρο του Συμβουλίου των Υπουργών.	Υπάρχουν σημάδια αύξησης των επενδύσεων. Οι διακοπές ρεύματος μειώθηκαν στο βαθμό που η Αλβανία πλέον εξάγει ενέργεια. Το 2012, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (εκφρασμένο σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης) ανήλθε σε 30% του μέσου όρου της ΕΕ, ενώ το ΑΙC (Πραγματική ατομική κατανάλωση) ήταν 35%.	Η μετάβαση της Αλβανίας από την κομμουνιστική στον καπιταλισμό της ελεύθερης αγοράς έχει σε μεγάλο βαθμό κριθεί επιτυχής και για την οικονομική της ανάπτυξη με αντίκτυπο στο βιοτικό επίπεδο των πολιτών της. Η Αλβανία έχει δείξει δυνατότητες για οικονομική ανάπτυξη, καθώς όλο και περισσότερες επιχειρήσεις εγκαθίστανται εκεί, ωστόσο υστερεί στην υψηλή τεχνολογία και στις υποδομές.
Αρμενία	Η Δημοκρατία της Αρμενίας είναι μια ορεινή χώρα στην περιοχή του Νοτίου Καυκάσου της Ευρασίας. Συνορεύει με την Τουρκία στα δυτικά, τη Γεωργία στα βόρεια, το Αζερμπαϊτζάν στα νοτιο-ανατολικά, και το Ιράν στο νότο.	Πολιτική της Αρμενίας λαμβάνει χώρα σε ένα πλαίσιο μιας προεδρικής δημοκρατίας. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Αρμενίας, ο Πρόεδρος είναι ο αρχηγός της κυβέρνησης και ενός πολυκομματικού συστήματος. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από την κυβέρνηση. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από την	Η οικονομία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις επενδύσεις και στήριξη από Αρμένιους στο εξωτερικό. Πριν από την ανεξαρτησία, η οικονομία της Αρμενίας ήταν σε μεγάλο βαθμό βασισμένη στη βιομηχανία, τα μηχανήματα, τα μεταποιημένα τρόφιμα, συνθετικό καουτσούκ, και της κλωστοϋφαντουργίας - και σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από	Βρίσκεται στο σταυροδρόμι της Δυτικής Ασίας και της Ανατολικής Ευρώπης. Πρόσφατα, η Intel Corporation συμφώνησε να ανοίξει ένα ερευνητικό κέντρο στην Αρμενία, εκτός από τις άλλες εταιρείες τεχνολογίας, σηματοδοτώντας την ανάπτυξη της βιομηχανίας της τεχνολογίας στην Αρμενία.

<i>Χώρα</i>	<i>Γεωγραφική Θέση</i>	<i>Πολιτική Σημασία</i>	<i>Οικονομική Κατάσταση</i>	<i>Σχόλια</i>
		κυβέρνηση και το κοινοβούλιο.	εξωτερικούς πόρους. Η δημοκρατία είχε αναπτύξει ένα σύγχρονο βιομηχανικό τομέα, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και άλλα μεταποιημένα προϊόντα.	
Αζερμπαϊτζάν	Οριοθετείται από την Κασπία Θάλασσα στα ανατολικά, τη Ρωσία προς Βορρά, τη Γεωργία στα βορειοδυτικά, την Αρμενία στα δυτικά και το Ιράν στα νότια. και νότια-δυτικά, ενώ συνορεύει και με την Τουρκία στα βορειοδυτικά. Η Δημοκρατία του Αζερμπαϊτζάν, είναι η μεγαλύτερη χώρα στην περιοχή του Καυκάσου βρίσκεται στο σταυροδρόμι της Δυτικής Ασίας και της Ανατολικής Ευρώπης.	Η πολιτική του Αζερμπαϊτζάν να λάμβάνει χώρα σε ένα πλαίσιο μιας προεδρικής δημοκρατίας, με τον Πρόεδρο του Αζερμπαϊτζάν, ως αρχηγός του κράτους, και τον Πρωθυπουργό του Αζερμπαϊτζάν ως επικεφαλής της κυβέρνησης. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από την κυβέρνηση. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από την κυβέρνηση και το κοινοβούλιο. Η δικαστική εξουσία είναι ονομαστικά ανεξάρτητη από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία.	Το Αζερμπαϊτζάν είναι μια οικονομία που έχει ολοκληρώσει μετα-σοβιετική μετάβαση της σε μια μεγάλη οικονομία με βάση το πετρέλαιο , από τη μία , όπου το κράτος έπαιξε το σημαντικότερο ρόλο .	Το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 41,7% το πρώτο τρίμηνο του 2007 , ίσως το υψηλότερο από κάθε έθνος σε όλο τον κόσμο . Αυτές οι τιμές δεν μπορούν να διατηρηθούν , αλλά παρά την επίτευξη 26,4 % το 2005, και το 2006 πάνω από 34,6 % (παγκόσμια υψηλότερη) , το 2008 μειώθηκε σε 10,8 % και μειώθηκε περαιτέρω σε 9,3 % το 2009..
Ελλάδα	Η Ελληνική Δημοκρατία και η γνωστή από την αρχαιότητα είναι μια χώρα στη Νότια-Ανατολική Ευρώπη. Συνορεύει με την Αλβανία στα βορειοδυτικά, την ΠΓΔΜ και τη Βουλγαρία στα βόρεια και την Τουρκία στα	Η Ελλάδα είναι μια κοινοβουλευτική δημοκρατία. Ο ονομαστικός αρχηγός του κράτους είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται από το Κοινοβούλιο για πενταετή θητεία. Το ισχύον Σύνταγμα εκπονήθηκε και εγκρίθηκε από την Ε' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων	Η οικονομία της αποτελείται κυρίως από τον τομέα των υπηρεσιών (85,0%) και της βιομηχανίας (12,0%), ενώ η γεωργία αποτελεί το 3,0 % της εθνικής οικονομικής παραγωγής . Σημαντικές ελληνικές βιομηχανίες περιλαμβάνουν τον τουρισμό (14,9 εκατομμύρια τουρίστες το 2009, την κατατάσσουν ως την 7η χώρα στην Ευρωπαϊκή	Η Ελλάδα βρίσκεται σε στρατηγική θέση στο σταυροδρόμι της Ευρώπης, της Δυτικής Ασίας και της Αφρικής. Η τελευταία περίοδο οικονομικής κρίσης επηρέασε αρνητικά όλους τους τομείς την Ελληνικής οικονομίας, ωστόσο σημάδια ανάκαμψης και διεθνής εμπιστοσύνης φαίνεται να

Χώρα	Γεωγραφική Θέση	Πολιτική Σημασία	Οικονομική Κατάσταση	Σχόλια
	βορειοανατολικά	και τέθηκε σε ισχύ το 1975 μετά την πτώση της στρατιωτικής χούντας του 1967-1974.	Ένωση στην επισκεψιμότητα και την 16η στον κόσμο από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών) και η εμπορική ναυτιλία (στο 16,2% του κόσμου, η ελληνική ναυτιλία είναι η μεγαλύτερη στον κόσμο), ενώ η χώρα είναι επίσης μια σημαντική γεωργική παραγωγός (συμπεριλαμβανομένης της αλιείας).	εμφανίζονται σταδιακά.
Μολδαβία	Η Δημοκρατία της Μολδαβίας είναι μια μεσογειακή χώρα της Ανατολικής Ευρώπης που βρίσκεται μεταξύ της Ρουμανίας στα δυτικά και της Ουκρανίας προς τα βόρεια, ανατολικά και νότια. Η πρωτεύουσα είναι το Κισινάου.	Η πολιτική της Μολδαβίας λαμβάνει χώρα σε ένα πλαίσιο μιας κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, όπου ο πρωθυπουργός είναι ο αρχηγός της κυβέρνησης και ενός πολυκομματικού συστήματος. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από την κυβέρνηση. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από την κυβέρνηση και το κοινοβούλιο. Η δικαστική εξουσία είναι ανεξάρτητη της εκτελεστικής και της νομοθετικής	Η οικονομία επέστρεψε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, από 2,1% το 2000 και 6,1% το 2001. Η οικονομική ανάπτυξη παρέμεινε ισχυρή το 2007 (6%), εν μέρει λόγω των μεταρρυθμίσεων και ξεκινώντας από μια μικρή βάση.	. Η οικονομία παραμένει ευάλωτη στις υψηλότερες τιμές των καυσίμων, φτωχό αγροτικό τομέα, και τον σκεπτικισμό των ξένων επενδυτών
Σερβία	Η Σερβία συνορεύει με την Ουγγαρία στα βόρεια, Ρουμανίας και της Βουλγαρίας προς τα ανατολικά, Μακεδονίας προς τα νότια, και την Κροατία, τη Βοσνία και το Μαυροβούνιο προς τα δυτικά. Συνορεύει με την	Η Σερβία είναι μια κοινοβουλευτική δημοκρατία. Κυβέρνηση στη Σερβία χωρίζεται σε νομοθετικά, εκτελεστικά και δικαστικά υποκαταστήματα εξουσίας.	Η οικονομία κυριαρχείται από τις υπηρεσίες που αντιπροσωπεύει το 63,8% του ΑΕΠ, ακολουθούμενη από τη βιομηχανία με 23,5% του ΑΕΠ, και η γεωργία στο 12,7% του ΑΕΠ. Το επίσημο νόμισμα της Σερβίας είναι Σερβικό δηνάριο και η κεντρική τράπεζα είναι η Εθνική Τράπεζα της Σερβίας.	Η Σερβία έχει μια αναδυόμενη οικονομία της αγοράς και μεσαία εισοδήματα. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, το ονομαστικό ΑΕΠ της Σερβίας το 2013 είναι επίσημα υπολογίζεται σε 43.700 εκατομμύρια αμερικανικά δολάρια ή 6,017 δολάρια κατά κεφαλήν, ενώ το ΑΕΠ ισοτιμία αγοραστικής

<i>Χώρα</i>	<i>Γεωγραφική Θέση</i>	<i>Πολιτική Σημασία</i>	<i>Οικονομική Κατάσταση</i>	<i>Σχόλια</i>
	Αλβανία μέσω του αμφισβητούμενου εδάφους του Κοσσυφοπεδίου.			δύναμης ήταν 80.467 εκατομμύρια δολάρια ή 11.085 δολ. ανά κάτοικο.

Πηγές:

<http://www.dealnews.gr/oikonomia/item/6100-%CE%9F-%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%87%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B9%CE%B5%CF%82-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B5%CF%82#.UyXoAz9 uUM>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Albania>

http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

<http://en.wikipedia.org/wiki/Romania>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Greece>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Bulgaria>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Serbia>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Russia>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Moldova>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Azerbaijan>

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CF%85%CE%BA%CF%81%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1>

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BA%CE%AF%CE%B1>

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1>

3.3 Ενώσεις - Οργανισμοί

3.3.1 Black Sea Economic Cooperation (BSEC)

Στις 25 Ιουνίου του 1992, οι επικεφαλής των κυβερνήσεων 11 χωρών, Αλβανίας, Αρμενίας, Αζερμπαϊτζάν, Βουλγαρίας, Γεωργίας, Ελλάδας, Μολδαβίας, Ρουμανίας, Ρωσίας, Τουρκίας και Ουκρανίας υπέγραψαν στην Κωνσταντινούπολη την ίδρυση της B.S.E.C. (Black Sea Economic Cooperation), την ένωση για την Οικονομική Συνεργασία Χωρών Εύξεινου Πόντου.

Η B.S.E.C. δημιουργήθηκε ως ένα μοναδικά υποσχόμενο μοντέλο πολιτικής και οικονομικής συμμαχίας που στόχευε στην συνεργασία και την αρμονία των κρατών μελών, καθώς επίσης και στην διαβεβαίωση της ειρήνης και της σταθερότητας μεταξύ τους αλλά και της τόνωσης της φιλίας και της καλών σχέσεων γειτονίας στην περιοχή του Εύξεινου Πόντου.

Ο B.S.E.C. καλύπτει τις περιοχές της Μαύρης Θάλασσας, των Βαλκανίων και του Καύκασου. Είναι γεγονός ότι η περιοχή καλύπτει δύο ηπείρους. Ο οργανισμός αντιπροσωπεύει μια περιοχή 350 εκατομμυρίων ανθρώπων, με εμπορική δυνατότητα άνω των 300 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Μετά από την περιοχή του Περσικού Κόλπου, είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πηγή πετρελαίου και φυσικού αερίου σε συνδυασμό με τα πλούσια αποθεματικά ορυκτών και μετάλλων που διαθέτει. Επίσης ο αριθμός των εταιρειών που ασχολούνται με την μεταφορά πετρελαίου, ορυκτών και μετάλλων αποδίδει εξαιρετική σημασία στην περιοχή.

Τα κράτη μέλη είναι αποφασισμένα να κάνουν χρήση των μεγάλων δυνατοτήτων του Οργανισμού ως πλατφόρμα διαλόγου για να διαδραματίσει έναν πιο ενεργό, αποτελεσματικό και εποικοδομητικό ρόλο στην προώθηση της με κοινό στόχο μια ειρηνική, σταθερή και ευημερούσα περιοχή του BSEC για το συμφέρον όλων των ενδιαφερόμενων μελών στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης και της επιχειρηματικότητας.

Την 1η Μαΐου του 1999, ο B.S.E.C θα αποκτήσει διεθνή νομική προσωπικότητα και θα μετατραπεί σε ολοκληρωμένο περιφερειακό οικονομικό οργανισμό. Τον Απρίλιο του 2004 θα προσαρτηθούν στον οργανισμό η Σερβία και το Μαυροβούνιο και ο αριθμός των μελών θα ανέβει σε δώδεκα.

Σήμερα, ο BSEC, που αποτελείται από 12 κράτη μέλη και έχει 17 παρατηρητές και 17 τομεακούς συνομιλητές, είναι ένας ώριμος Οργανισμός με μόνιμη Διεθνή Γραμματεία και τέσσερις σχετικούς φορείς, δηλαδή, τη κοινοβουλευτική συνέλευση της BSEC (PABSEC Parliamentary Assembly of the Black Sea Economic Cooperation), το επιχειρηματικό συμβούλιο B.S.E.C. (BSEC B.C. Business Council), την Τράπεζα Μαύρης Θάλασσας εμπορίου και ανάπτυξης (BSTDB Black Sea Trade and Development Bank) και το διεθνές κέντρο μελετών Ευξείνου Πόντου (ICBSS International Center of Black Sea Studies).

Στις 27 Απριλίου 2001, το Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών ενέκρινε το σχέδιο του BSEC για τη δράση που θα οδηγήσει στην επίτευξη των στόχων που τέθηκαν από το σχέδιο του BSEC.

Σήμερα είναι γεγονός ότι ένα νέο όραμα και ένα πλαίσιο για κοινή δράση είναι απαραίτητα για να δοθεί νέα ώθηση στην οικονομική και εμπορική αναγέννηση στην περιοχή.

3.3.2 Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB)

Στόχος της BSTDB Τράπεζας είναι να επιταχύνει την ανάπτυξη και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών των μετόχων της. Η Παρευξείνια Τράπεζα υποστηρίζει το περιφερειακό εμπόριο και τις επενδύσεις, παρέχοντας χρηματοδότηση για τις εμπορικές συναλλαγές και τα σχέδια, έτσι ώστε να βοηθήσει τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν στενότερες οικονομικές διασυνδέσεις.

Όπως ορίζεται στη συμφωνία ίδρυσης της Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης, η αποστολή της είναι να συμβάλλει αποτελεσματικά στη διαδικασία μετάβασης των κρατών μελών προς την οικονομική ευημερία των κατοίκων της περιοχής.

Αυτό μεταφράζεται σε μια διπλή αποστολή:

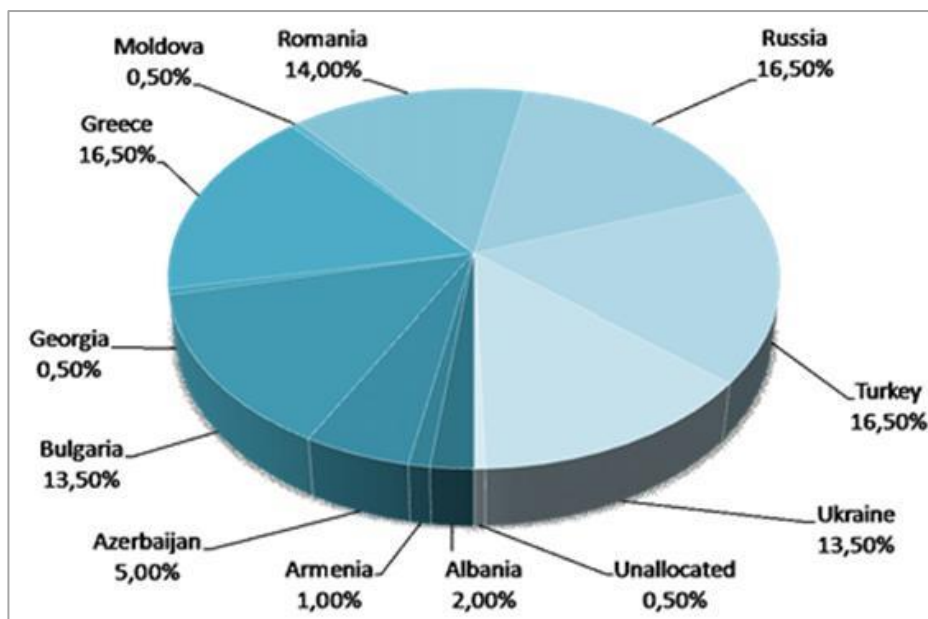
- την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών της περιοχής, και
- την οικονομική ανάπτυξη στα κράτη μέλη, κυρίως με τη χρηματοδότηση ενεργειών στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.

Το όραμα της Παρευξείνιας Τράπεζας είναι να αναγνωριστεί σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και από τους μετόχους της, ιδίως, ως φορέας της ανάπτυξης των θεσμών χρηματοδότησης για την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, παρέχοντας καλά εστιασμένη αναπτυξιακή βοήθεια και λύσεις.

Η Τράπεζα ιδρύθηκε από τα ιδρυτικά 11 κράτη μέλη της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (BSEC), ως αφενός περιφερειακή πολυμελής τράπεζα ανάπτυξης αφετέρου δε ως χρηματοδοτικός πυλώνας του BSEC.

Το εγκεκριμένο κεφάλαιο της Τράπεζας είναι περίπου 4,6 δισ. USD. Το εγγεγραμμένο κεφάλαιο είναι 3,08 δισ. USD. Ως ανεξάρτητο διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, η Τράπεζα διαθέτει πρόσθετους πόρους στις διεθνείς κεφαλαιαγορές για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους.

Το παρακάτω σχήμα παρουσιάζει τη μετοχική δομή της Παρευξείνιας Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης (black sea trade and development bank - BSTDB) καθώς και πως είναι διαμοιρασμένη στα κράτη μέλη του black sea economic cooperation (BSEC).

Διαγραμμα1: Ποσοστό συμμετοχής κρατών μελών¹

Πηγή: <http://www.bstdb.org/about-us/who-we-are/member-countries>

3.3.3 Παρατηρητές

Ο ρόλος του Παρατηρητή αποτελεί προνόμιο που χορηγείται σε κάποιους οργανισμούς μη μέλη για να τους δώσει την δυνατότητα να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες του Οργανισμού. Το καθεστώς του Παρατηρητή συχνά χορηγείται σε διακυβερνητικούς οργανισμούς, μη κράτη μέλη και διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις, που έχουν ενδιαφέρον για τις δραστηριότητες του Οργανισμού. Οι Παρατηρητές έχουν γενικά περιορισμένη δυνατότητα να συμμετάσχουν στο Οργανισμό και δεν έχουν το δικαίωμα να ψηφίσουν προτάσεις ή να προτείνουν λύσεις.

Η κατάσταση του Παρατηρητή στη Παρευξείνια Τράπεζα παρέχει έναν ευέλικτο μηχανισμό για τακτικές επαφές με στόχο την διερεύνηση των ευκαιριών συνεργασίας σε συμφωνημένους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της συγχρηματοδότησης έργων στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας. Το καθεστώς του παρατηρητή Παρευξείνιας Τράπεζας μπορεί να χορηγηθεί σε πολυμερή ή εθνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με ισχυρό επιχειρηματικό ενδιαφέρον για την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας ή ακόμα και σε κυρίαρχα κράτη.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τους παρατηρητές, αποδεικνύοντας την συμμετοχή πολύ σημαντικών φορέων.

¹ <http://www.bstdb.org/about-us/who-we-are/member-countries>

Πίνακας 1: Παρατηρητές²

<i>Λίστα Παρατηρητών</i>	<i>Έτος χορήγησης καθεστώσ παρατηρητή</i>
KfW Banking Group (Germany)	Ιούνιος 2006
Development Bank of Austria (OeEB)	Ιούνιος 2008
Association of European Development Finance Institutions (EDFI)	Ιούνιος 2008
European Investment Bank (EIB)	Ιούνιος 2008
Nordic Investment Bank (NIB)	Οκτώβριος 2008
International Investment Bank	Ιούνιος 2009
International Finance Corporation (IFC)	Ιούνιος 2010
French Development Finance Institution (PROPARCO)	Ιούνιος 2010
European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)	Ιούνιος 2011
VNE SHECONOMBANK (VEB) – Russian Development Bank	Σεπτέμβριος 2011

Πηγή: <http://www.bstdb.org/about-us/who-we-are/observers>

3.3.4 Black Sea Forum for Partnership and Dialogue

Η εναρκτήρια συνεδρίαση του Forum του Ευξείνου Πόντου για Συνεργασία και Διάλογο (BSF) πραγματοποιήθηκε στις 4 - 6 Ιούν, 2006 στο Βουκουρέστι. Το Forum έχει ως στόχο να μετατραπεί σε μια τακτική διαδικασία διαβουλεύσεων μεταξύ των χωρών της ευρύτερης περιοχής της Μαύρης Θάλασσας και χωρών και διεθνών οργανισμών, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, και όχι να δημιουργήσει νέα περιφερειακά όργανα.

Μετά τη προσάρτηση της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας στην ΕΕ, το φόρουμ μπορεί να γίνει με την πρωτοβουλία της ΕΕ για τη συνεργασία με τη Μαύρη και την Κασπία Θάλασσα. Παρόμοια πρωτοβουλία έχει παρθεί για τις χώρες της Βόρειας Διάστασης, τις Σκανδιναβικές και τα κράτη της Βαλτικής Θάλασσας.

Πηγές:

<http://www.bsec-organization.org/Pages/homepage.aspx>

<http://www.bstdb.org/>

<http://www.bstdb.org/countries>

<http://www.bstdb.org/investor-relations/capital-and-shareholder-structure>

<http://www.bstdb.org/investor-relations/annual-reports>

<http://www.bstdb.org/about-us/who-we-are/observers>

http://en.wikipedia.org/wiki/Black_Sea_Forum_for_Partnership_and_Dialogue

² <http://www.bstdb.org/about-us/who-we-are/observers>

4. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

4.1 Εξωτερικό Εμπόριο στις Παρευξέινιες Χώρες

Ο ορισμός του εξωτερικού εμπορίου, είναι η ανταλλαγή αγαθών ή υπηρεσιών μεταξύ των κρατών. Αυτός ο τύπος εμπορίου επιτρέπει μεγαλύτερο ανταγωνισμό και ανταγωνιστικότερες τιμές στην αγορά. Αποτέλεσμα αυτού είναι να διατίθενται στην αγορά προϊόντα με χαμηλότερες τιμές προς τους καταναλωτές. Μέσω του εξωτερικού εμπορίου επομένως μπορεί να βελτιωθεί η οικονομία μιας χώρας και κατ' επέκταση η παιδεία, η πρόνοια, η περίθαλψη, κα. Γενικότερα το εξωτερικό εμπόριο συμβάλλει στο να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων μιας χώρας.

Παρακάτω αναφέρουμε για κάθε χώρα τις βασικούς παράγοντες της οικονομίας τους αποδεικνύοντας την άμεση σχέση με το τους τομείς του εμπορίου τους.

4.1.1 Τουρκία

Ο τουρισμός στην Τουρκία έχει γνωρίσει ταχεία ανάπτυξη τα τελευταία είκοσι χρόνια και αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας της. Το 2011 αφίχθηκαν στην Τουρκία 33,3 εκατομμύρια ξένοι επισκέπτες, κάνοντας τη χώρα τον έκτο δημοφιλέστερο τουριστικό προορισμό στον κόσμο, και συνέβαλαν στα έσοδα της Τουρκίας με 23 εκατομμύρια \$. Επίσης, η Τουρκία έχει μεγάλη αυτοκινητοβιομηχανία κατατασσόμενη ως 16η παραγωγός στον κόσμο.

Η Τουρκική ναυπηγική βιομηχανία πραγματοποίησε εξαγωγές αξίας 1,2 δισ. \$ το 2011. Οι μεγαλύτερες αγορές εξαγωγών είναι η Μάλτα, τα Νησιά Μάρσαλ, ο Παναμάς και η Μεγάλη Βρετανία. Τα Τουρκικά ναυπηγεία έχουν 15 πλωτές δεξαμενές διαφόρων μεγεθών και μία ξηρά. Η Τύζλα, η Γιάλοβα και η Ιζμίτ έχουν αναπτυχθεί σε δυναμικά ναυπηγικά κέντρα. Το 2011 λειτουργούσαν στην Τουρκία 70 ναυπηγεία, ενώ ήταν υπό κατασκευή άλλα 56. Τα Τουρκικά ναυπηγεία θεωρούνται υψηλά στην παγκόσμια κατάταξη στην κατασκευή δεξαμενοπλοίων, μεταφοράς χημικών προϊόντων και πετρελαίου μέχρι 10.000 dwt. Τα Τουρκικά ναυπηγεία θεωρούνται επίσης αξιόπιστα στην κατασκευή μεγάλων θαλαμηγών.

Το 2010 ο γεωργικός τομέας αντιπροσώπευε το 9% του ΑΕΠ, ενώ ο βιομηχανικός το 26% και ο τομέας των υπηρεσιών το 65%. Εντούτοις η γεωργία αντιπροσώπευε ακόμη το 24,7% της απασχόλησης. Το 2004 είχε εκτιμηθεί ότι το 46% του συνολικού διαθέσιμου εισοδήματος λαμβανόταν από το κορυφαίο 20% των εχόντων εισόδημα, ενώ το κατώτερο 20% λάμβανε το 6%. Το ποσοστό απασχόλησης γυναικών στην Τουρκία ήταν 29,5% το 2012, το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ.

Τη δεκαετία 2003-2013 η κατανάλωση ενέργειας έχει αυξηθεί από 130 δισ. κιλοβατώρες σε 240 δισ. Καθώς η Τουρκία εισήγαγε το 2013 το 72% της ενέργειάς της, η κυβέρνηση αποφάσισε να επενδύσει στην πυρηνική ενέργεια για να μειώσει τις εισαγωγές. Προγραμματίζονται να κατασκευασθούν τρεις σταθμοί πυρηνικής ενέργειας.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις ήταν 8,2 δισ. \$ το 2012 και αναμένεται να αυξηθούν στα 15 δισ. το 2013. Το 2012 ο Οίκος Φιτς αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Τουρκίας μετά από 18 χρόνια και ακολούθησε αναβάθμιση από τη Μούντις το Μάιο του 2013.

Το 2009 οι εξαγωγές ήταν 110 δισ. \$ και το 2010 117 δισ. (κυρίως προς Γερμανία 10%, Γαλλία 6%, Μ. Βρετανία 6%, Ιταλία 6%, Ιράκ 5%). Εντούτοις μεγαλύτερες εισαγωγές που έφτασαν τα 166 δισ. \$ το 2010 (κυρίως από Ρωσία 10%, Γερμανία 10%, Κίνα 9%, ΗΠΑ 6%, Ιταλία 5%, Γαλλία 5%) διεύρυναν απειλητικά το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου.

4.1.2 Βουλγαρία

Το εργατικό δυναμικό είναι 2,45 εκατομμύρια άνθρωποι, εκ των οποίων 7,1% απασχολούνται στη γεωργία, 35,2% απασχολούνται στη βιομηχανία και 57,7% απασχολούνται στον τομέα των υπηρεσιών.

Η εξόρυξη μετάλλων και ορυκτών, η παραγωγή χημικών και χάλυβα είναι μεταξύ των σημαντικότερων βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Ορυχεία και συναφείς βιομηχανίες απασχολούν συνολικά 120.000 ανθρώπους και παράγουν περίπου 5% του ΑΕΠ της χώρας.

Η Βουλγαρία είναι η έκτη μεγαλύτερη παραγωγός άνθρακα στην Ευρώπη. Τοπικά κοιτάσματα άνθρακα, σιδήρου, χαλκού και μολύβδου είναι ζωτικής σημασίας για τους τομείς της μεταποίησης και της ενέργειας. Σχεδόν όλα τα κορυφαία στοιχεία των εξαγωγών της Βουλγαρίας είναι βιομηχανικά προϊόντα, όπως προϊόντα πετρελαίου, χαλκού και φαρμακευτικά προϊόντα. Η Βουλγαρία είναι επίσης καθαρός εξαγωγέας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, εκ των οποίων τα δύο τρίτα πηγαίνουν σε χώρες του BSEC.

Επίσης είναι ο μεγαλύτερος παγκόσμιος παραγωγός αρωματοποίησης ελαίων, όπως λεβάντα και το έλαιο τριαντάφυλλου.

Από τον τομέα των υπηρεσιών, ο τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα η Βουλγαρία έχει αναδειχθεί ως ταξιδιωτικός προορισμός με φθηνά ξενοδοχεία.

4.1.3 Ρουμανία

Το ΑΕΠ της Ρουμανίας ήταν 179,79 δισ. δολάρια ΗΠΑ το 2011. Οι εξαγωγές της Ρουμανίας είναι κατά μέσο όρο 35.560 εκατομμύρια δολάρια από το 2001 μέχρι το 2012, φτάνοντας στο υψηλότερο επίπεδο όλων των εποχών 62.69 δισεκατομμύρια δολάρια το 2011 και το χαμηλότερο τα 11,38 δισ. δολάρια το 2001. Κύριες χώρες που κάνει εξαγωγές η Ρουμανία είναι τα άλλα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Γερμανία, την Ιταλία και τη Γαλλία να είναι τα πιο σημαντικά, ενώ οι Τουρκία, η Ρωσία και οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι επίσης μεταξύ των χωρών που εξάγει.

Σχετικά η πρόσφατη ένταξη της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα από τα πιο βασικά πλεονεκτήματα της οικονομίας της, προσφέροντας μία αρκετά μεγάλη εγχώρια αγορά και μια θέση συγκριτικά χαμηλού κόστους για την πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ. Μεγάλο μέρος των ξένων επενδύσεων στον τομέα της λιανικής και της βιομηχανίας βασίζεται σε αυτά τα δύο στοιχεία.

Κύριοι τομείς που έχουν προσελκύσει ξένες επενδύσεις περιλαμβάνουν ο τομέας των αυτοκινήτων και εξαρτήματα, πληροφορική, παραγωγής ποτών και τροφίμων, καθώς και χονδρικής και λιανικής πώλησης. Επίσης, οι τομείς της γεωργίας, της ενέργειας (κυρίως ανανεώσιμες πηγές) και της ανάπτυξης ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας είναι ιδιαίτερα ελκυστικοί.

4.1.4 Ουκρανία

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ΑΕΠ της Ουκρανίας ήταν 165,25 δις. δολάρια ΗΠΑ το 2011. Η μέση τιμή των εξαγωγών είναι 39.840 εκατομμύρια δολάρια από το 2001 μέχρι το 2011, φθάνοντας στο υψηλότερο ποσό των 68,39 δισεκατομμυρίων USD το 2011 και στο χαμηλότερο των 16,26 δις. δολάρια το 2001.

Περισσότερο από το 60% των εξαγωγών πηγαίνουν σε χώρες της πρώην Σοβιετικής ένωσης με τη Ρωσία, το Καζακστάν και τη Λευκορωσία να είναι οι πιο σημαντικές. Άλλες σημαντικές χώρες που κάνει εξαγωγές η Ουκρανία είναι η Τουρκία και η Κίνα.

Η ΕΕ εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ουκρανία λόγω κυρίως της σημαντικής εσωτερικής αγοράς, της ποιότητας του εργατικού δυναμικού και της εγγύτητας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2011, η Ουκρανία έλαβε εισροές από ξένες επενδύσεις περίπου 15,87 δις. δολάρια, το διπλάσιο σε σχέση με το μέσο όρο 7,44 δις. δολάρια των χωρών της Μαύρης Θάλασσας.

Ο τομέας της μεταποίησης ήταν σχετικά επιτυχής στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων. Η αγορά των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ουκρανία είναι πολλά υποσχόμενη από τη σκοπιά των άμεσων ξένων επενδύσεων.

Η επεξεργασία τροφίμων είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς της οικονομίας της Ουκρανίας, αυξανόμενος κατά μέσο 20 % σε ετήσια βάση. Ως εκ τούτου, για να εξασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα της αγοράς, η αναβάθμιση εγκαταστάσεων παραγωγής τροφίμων και ποτών είναι σε εξέλιξη.

Ο τομέας της πληροφορικής συνεχίζει να αναπτύσσεται χάρη στην ανάπτυξη στον τομέα ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης. Από την άποψη των υπηρεσιών πληροφορικής, μία από τις πιο πολλά υποσχόμενες βιομηχανίες είναι οι τράπεζες με τις τοπικές τράπεζες έχουν αρχίσει να αναθέτουν τις διαδικασίες τους σε μεγάλες εταιρείες πληροφορικής.

Η Ουκρανία είναι μέλος του WTO από το 2008. Η Ουκρανία εξάγει κυρίως χάλυβα, άνθρακα, καύσιμα και προϊόντα πετρελαίου, χημικά, μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών καθώς και δημητριακά όπως το κριθάρι, το καλαμπόκι και το σιτάρι. Ουκρανία εισάγει κυρίως το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο.

4.1.5 Ρωσία

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ΑΕΠ στη Ρωσία άξιζε 1,857.77 δις. δολάρια το 2011. Οι εξαγωγές Ρωσίας είναι κατά μέσο όρο 299 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ από το 2001 μέχρι το 2012.

Κύριοι εμπορικοί σύμμαχοι της Ρωσίας είναι η Κίνα (7% του συνόλου των εξαγωγών και το 10% των εισαγωγών), η Γερμανία (7 % των εξαγωγών και το 8% των εισαγωγών) και η Ιταλία.

Στη Ρωσία, οι υπηρεσίες είναι ο μεγαλύτερος τομέας της οικονομίας και αντιπροσωπεύουν το 58% του ΑΕΠ, ακολουθούν η βιομηχανία, 37,6 % εκ των οποίων το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο είναι 11 % και η γεωργία 4,4%.

Η πρόσφατη προσχώρηση της Ρωσίας στον WTO θα έχει επιπτώσεις στις ροές ξένων επενδύσεων προς τη Ρωσία στο πρωτογενή τομέα, τις οποίες θα γίνουν αισθητές ακόμη πιο έντονα μετά τη μετάβαση προς την πλήρη συμμόρφωση με τα πρότυπα του WTO.

Κύριες χώρες από τις οποίες η Ρωσία κάνει εισαγωγές είναι η Κίνα (10% των συνολικών εισαγωγών) και η Γερμανία (8%). Σημαντικές είναι και οι εισαγωγές από την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ.

4.1.6 Γεωργία

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ΑΕΠ στη Γεωργία ήταν 14,37 δις. δολάρια το 2011. Η Γεωργία εξαγάγει κατά μέσο όρο 1,05 δις USD / έτος από το 2001 μέχρι το 2012.

Κύριες χώρες που πραγματοποιεί εξαγωγές η Γεωργία είναι η Τουρκία, το Αζερμπαϊτζάν, ο Καναδάς, η Αρμενία, η Ουκρανία, η Βουλγαρία και οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Τα τελευταία χρόνια , η Γεωργία έχει ακολουθήσει μια πολιτική απελευθέρωσης της αγοράς στον τομέα της φορολογίας των επιχειρήσεων αλλά και στα τελωνεία. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές ενθαρρύνουν και υποστηρίζουν ξένες επενδύσεις, ιδιαίτερα κατά την περίοδο προ της κρίσης.

Τομείς για ξένες επενδύσεις περιλαμβάνουν η μεταποίηση, τα real estate, οι μεταφορές και οι επικοινωνίες. Οι κυριότερες εξαγωγές της Γεωργίας είναι τα μέταλλα, τα καρύδια, τα λιπάσματα, το κρασί, το μεταλλικό νερό και το τσάι.

Παραδοσιακά , οι κύριες αγορές της Μαύρης Θάλασσας για τα γεωργιανά προϊόντα είναι η Ρωσία και η Ουκρανία. Αργότερα η Γεωργία απέκτησε στις αγορές της ΕΕ αυξήθηκαν οι εξαγωγές στη Γερμανία, την Πολωνία και την Ολλανδία. Παράλληλα η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα είναι ανεκμετάλλευτοι εξαγωγικοί προορισμοί.

Κύρια προϊόντα που κάνει εισαγωγές η Γεωργία είναι το λάδι, τα φαρμακευτικά προϊόντα, το σιτάρι, το σμιγδάλι, η ζάχαρη και ηλεκτρικές συσκευές. Οι βασικότερες χώρες που κάνει εισαγωγές η Γεωργία είναι η Τουρκία, η Ουκρανία, το Αζερμπαϊτζάν, η Γερμανία, η Ρωσία, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κίνα.

4.1.7 Αλβανία

Το ΑΕΠ στην Αλβανία άξιζε 12.960.000.000 δολάρια το 2011. Οι αλβανικές εξαγωγές κατά μέσο όρο 0,92 δισεκατομμύρια USD / έτος 2001-2011, φτάνοντας σε ένα όλων των εποχών

υψηλό 1,94 δισεκατομμύρια δολάρια το 2011 και σε μια περίοδο χαμηλής 0,33 δισεκατομμύρια δολάρια το 2001.

Κύριες εξαγωγικές εταιρείες της Αλβανίας είναι η Ιταλία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γερμανία, το FYROM, η Ελβετία, η Κίνα και η Βουλγαρία.

Οι ξένοι επενδυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αλβανική βιομηχανία μεταποίησης τροφίμων από την άποψη του κύκλου εργασιών (22%) και της απασχόλησης (16%).

4.1.8 Αρμενία

Το ΑΕΠ στην Αρμενία ήταν 10,25 δις. δολάρια το 2011. Η αξία του ΑΕΠ της Αρμενίας αντιπροσωπεύει το 0,02% της παγκόσμιας οικονομίας. Από το 1990 έως και το 2011, η μέση τιμή του ΑΕΠ της Αρμενίας ήταν 4,1 δις. δολάρια, με μέγιστο ποσό 11,7 δις. δολάρια τον Δεκέμβριο του 2008 και ελάχιστο ποσό 1,2 δις. δολάρια το Δεκέμβριο του 1993. Η Αρμενία εξάγει κατά μέσο όρο 0,85 δις. USD / έτος την περίοδο 2001-2011.

Οι βασικότερες χώρες που κάνει εξαγωγές η Αρμενία είναι η Ρωσία, η Γερμανία, το Ιράν, η Βουλγαρία, η Ολλανδία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ισπανία, ο Καναδάς και το Βέλγιο.

Τα κυριότερα προϊόντα που εξάγει η Αρμενία είναι τα μέταλλα και τα διαμάντια, παρόλα αυτά αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντικές είναι και οι εξαγωγές σε ενέργεια, ποτά, λαχανικά και φρούτα.

Η Αρμενία κυρίως κάνει εισαγωγές σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο, δημητριακά, καουτσούκ, φελλό, ξύλο, και ηλεκτρικά μηχανήματα. Οι χώρες από τις οποίες κάνει κυρίως εισαγωγές η Αρμενία είναι η Ρωσία, η Κίνα, η Ουκρανία, το Ιράν, η Γερμανία, η Ιταλία, η Τουρκία, η Γαλλία και η Ιαπωνία.

4.1.9 Αζερμπαϊτζάν

Το ΑΕΠ στο Αζερμπαϊτζάν ήταν 63,40 δις. δολάρια το 2011. Το Αζερμπαϊτζάν εξάγει κατά μέσο όρο 13.450 εκατομμύρια USD / έτος το διάστημα 2001-2012. Τα κράτη που κάνει κυρίως εξαγωγές το Αζερμπαϊτζάν είναι η Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες, το Ισραήλ, η Ινδονησία, η Γαλλία και η Τουρκία.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 ο τομέας του πετρελαίου και του φυσικού αερίου υπήρξε η κινητήριος δύναμη της οικονομίας του Αζερμπαϊτζάν. Το 2011, το σύνολο των ξένων επενδύσεων στον πραγματικό τομέα της οικονομίας ήταν 1,46 δις. δολάρια. Η κυβέρνηση επιδιώκει ενεργά να επιταχύνει την οικονομική διαφοροποίηση και τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος σε τομείς εκτός του πετρελαίου οι οποίοι βρίσκονται σε εξέλιξη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντικός πυλώνας της οικονομίας του Αζερμπαϊτζάν είναι η γεωργία. Είναι λοιπόν λογικό να υπάρχει μια στρατηγική μεταφοράς του δυναμικού στο τομέα της γεωργίας καθώς η γεωργία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος τομέας της οικονομίας μετά την ενέργεια. Μεταποίηση γεωργικών προϊόντων είναι μια περιοχή ανάπτυξης, με

πολλά επεξεργασμένα τρόφιμα που πρόκειται να εξαχθούν. Πιθανές ευκαιρίες για άμεσες ξένες επενδύσεις εκτός από τους κλάδους του πετρελαίου και του φυσικού αερίου είναι οι τομείς των τηλεπικοινωνιών, της υγείας και των κατασκευών.

Το Αζερμπαϊτζάν δεν είναι ακόμη μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO), αλλά η κυβέρνηση, έχει εργαστεί για την τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας προκειμένου να προσχωρήσουν.

Οι εξαγωγές του Αζερμπαϊτζάν κυριαρχείται από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 95% των συνολικών εσόδων από εξαγωγές. Άλλες εξαγωγές του Αζερμπαϊτζάν περιλαμβάνουν ζάχαρη, τα φρούτα, τα μέταλλα και τα πολυμερή.

Το Αζερμπαϊτζάν εισάγει κυρίως επιβατικά αυτοκίνητα, σιτάρι, και φαρμακευτικά. Οι συνήθεις χώρες από τις οποίες εισάγει το Αζερμπαϊτζάν είναι η Τουρκία, η Ρωσία, η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιταλία.

4.1.10 Ελλάδα

Για την περίπτωση της Ελλάδας θα κάνουμε μία πιο εκτενή αναφορά στα οικονομικά της στοιχεία βασιζόμενη κατά κύριο λόγο στα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ).

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) στην Ελλάδα ανερχόταν σε 298.730 εκατομμύρια δολάρια το 2011. Οι εξαγωγές στην Ελλάδα είναι κατά μέσο όρο 20,4 δισεκ. δολάρια / έτος από το 2001 μέχρι το 2012, φθάνοντας στα 34,3 δισεκατομμύρια δολάρια το 2012, και το χαμηλότερο ποσό εξαγωγών είναι 10,3 δισεκατομμύρια δολάρια και έγινε το 2002.

Το παρακάτω διάγραμμα δείχνει τις Εισαγωγές και Εξαγωγές της Ελλάδας καθώς και το εμπορικό ισοζύγιο από το 2003 μέχρι σήμερα.

Πίνακας 2: Εισαγωγές – Εξαγωγές – Εμπορικό Ισοζύγιο ³

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΑΦΙΞΕΙΣ ⁽²⁾		ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ⁽²⁾		ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ⁽²⁾	
	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Ετήσιες Μεταβολές	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Ετήσιες Μεταβολές	Αξία σε εκατομμύρια ευρώ	Ετήσιες Μεταβολές
2004 ⁽⁴⁾	45,137.1		13,187.4		-31,949.7	
2005	46,443.2	2.9	14,890.4	12.9	-31,552.8	-1.2
2006	52,847.1	13.8	17,244.7	15.8	-35,602.4	12.8
2007	60,130.0	13.8	19,392.3	12.5	-40,737.8	14.4
2008 ⁽⁴⁾	64,876.4	7.9	21,319.3	9.9	-43,557.1	6.9
2009 ⁽⁴⁾	52,117.9	-19.7	17,673.6	-17.1	-34,444.3	-20.9
2010 ⁽⁴⁾	50,770.6	-2.6	21,140.4	19.6	-29,630.2	-14.0
2011 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	48,437.7	-4.6	24,295.5	14.9	-24,142.2	-18.5
2012 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	49,314.6	1.8	27,585.0	13.5	-21,729.6	-10.0
2013 ⁽¹⁾⁽⁴⁾	46,882.8	-4.9	27,541.3	-0.2	-19,341.5	-11.0

Πηγή: Διεύθυνση Στατιστικών Τομέα Εμπορίου και Υπηρεσιών, Τμήμα Στατιστικών Εξωτερικού Εμπορίου

(1) Προσωρινά στοιχεία.

(2) Τα στοιχεία του ενδοκοινοτικού εμπορίου προσαρμόζονται στο σύνολο του εμπορίου με τις χώρες της Ε.Ε. από το 2004 και μετά. Στα στοιχεία των τρίτων χωρών ενσωματώνονται και τα προσωρινά στοιχεία των «ελλιπών τελωνειακών διασαφήσεων», τα οποία μετά τη συμπλήρωσή τους θα αντικαθίστανται από τα αντίστοιχα οριστικά

(3) Δεν είναι δυνατή η σύγκριση των στοιχείων μεταξύ των ετών 2003 και 2004, διότι η προσαρμογή των στοιχείων του Ενδοκοινοτικού Εμπορίου στο σύνολο του εμπορίου έγινε από το 2004 και μετά.

(4) αναθεωρημένα στοιχεία

Ενημέρωση Αρχείου: 25.02.2014

Κύριες χώρες που κάνει εξαγωγές η Ελλάδα είναι, η Γερμανία, η Ιταλία, η Κύπρος, η Βουλγαρία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρουμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Τουρκία.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι Αφίξεις και Αποστολές της Ελλάδας από/προς τις χώρες της Ευρωζώνης και τρίτες χώρες (εκτός Ευρωζώνης), αντιπροσωπεύοντας την κατάσταση του εξωτερικού εμπορίου για το 2011 και 2012. Η πηγή είναι από την Eurostat ενώ ο πίνακας και τα σχετικά στοιχεία λήφθησαν από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία.

³ Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, Διεύθυνση Στατιστικών Τομέα Εμπορίου και Υπηρεσιών, Τμήμα Στατιστικών Εξωτερικού Εμπορίου, http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A0902&r_param=SFC02&y_param=TS&mytabs=0

Πίνακας 3: Αφίξεις και Αποστολές της Ελλάδας από/προς τις χώρες της Ευρωζώνης και τρίτες χώρες

Εκατομμύρια ευρώ

Χώρες	Αφίξεις		Αποστολές	
	2011	2012	2011	2012
ΕΕ 27	2.740.048	2.755.870	2.806.355	2.830.393
<i>Ευρωζώνη</i>				
Αυστρία	105.682	105.389	89.797	89.526
Βέλγιο	227.700	230.855	246.176	243.188
Γαλλία	348.301	352.295	261.023	260.925
Γερμανία	571.747	576.949	627.745	625.670
Ελλάδα	24.893	22.484	12.537	12.185
Εσθονία	9.993	11.015	7.961	8.278
Ιρλανδία	33.252	32.809	52.152	53.967
Ισπανία	153.951	142.324	146.702	145.353
Ιταλία	215.728	200.314	210.666	209.214
Κύπρος	4.303	3.919	887	816
Λουξεμβούργο	17.237	16.553	12.739	12.050
Μάλτα	3.327	3.939	1.293	1.290
Ολλανδία	199.176	208.539	369.008	387.653
Πορτογαλία	43.624	40.376	31.910	32.270
Σλοβακία	41.990	45.024	48.607	53.237
Σλοβενία	17.268	16.747	17.717	17.223
Φινλανδία	37.226	37.218	31.663	30.453
<i>Εκτός Ευρωζώνης</i>				
Βουλγαρία	13.899	14.937	12.605	12.152
Δανία	48.416	50.614	52.430	52.020
Ηνωμένο Βασίλειο	235.257	257.000	182.167	186.174
Λετονία	9.082	10.455	6.224	6.964
Λιθουανία	12.949	14.240	12.355	13.963
Ουγγαρία	51.038	52.064	61.258	61.288
Πολωνία	105.848	102.500	105.695	108.107
Ρουμανία	39.944	40.147	32.155	31.586
Σουηδία	86.677	84.909	75.240	76.317
Τσεχική Δημοκρατία	81.457	82.279	97.218	98.528

Πηγή: Eurostat.

Πιθανές ευκαιρίες για άμεσες ξένες επενδύσεις μπορούν να βρεθούν στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της γεωργίας, του τουρισμού και της πληροφορικής. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αναμενόταν να αναπτυχθούν εντυπωσιακά το διάστημα 2013-2015, κάτι το οποίο έως τώρα δεν πραγματοποιήθηκε στον αναμενόμενο βαθμό, ωστόσο μπήκαν οι βάσεις για περεταίρω ανάπτυξη.

Στα τρόφιμα ο τομέας της ελιάς εξακολουθεί να κυριαρχεί στο τομέα των εξαγωγών τροφίμων στην Ελλάδα, που ακολουθείται από τα κονσερβοποιημένα ροδάκινα, το βαμβάκι, το ελαιόλαδο και το τυρί. Είναι πιθανό να υπάρχουν ευκαιρίες επενδύσεων στον τομέα των

γεωργικών ειδών διατροφής, όπως επίσης μπορεί να περιλαμβάνει την ιχθυοκαλλιέργεια καθώς και την υψηλή επεξεργασία τροφίμων.

Η Ελλάδα είναι μέλος του WTO από την 1η Ιανουαρίου 1995.

Οι κύριες χώρες που κάνει εισαγωγές η Ελλάδα είναι η Γερμανία (12%), η Ιταλία (11%), η Ρωσία (6%), η Γαλλία (5%), Ολλανδία (5%) και η Νότια Κορέα (5%). Μεγαλύτερες εισαγωγές στην Ελλάδα είναι τα καύσιμα, τα μηχανοκίνητα οχήματα, βιομηχανικά προϊόντα, τρόφιμα και φάρμακα.

4.1.11 Μολδαβία

Το ΑΕΠ της Μολδαβίας το 2011 ήταν 7 δισεκατομμύρια δολάρια. Η Μολδαβία κάνει εξαγωγές κατά μέσο όρο 1,27 δις. δολάρια από το 2001 μέχρι το 2012. Κύριοι εμπορικοί συντάιροι της Μολδαβίας είναι η Ρωσία, η Ρουμανία, η Ιταλία, η Ουκρανία, η Γερμανία, η Τουρκία και η Λευκορωσία.

Οι ετήσιες εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων αυξήθηκε σταθερά, και κορυφώθηκαν σε 711,5 εκατ. δολάρια το 2008. Ωστόσο, οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στη Μολδαβία δεν συμβαδίζουν με εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας. Με την έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων μειώθηκαν σε 145,3 εκατομμύρια δολάρια το 2009 και ανήλθε σε USD 197,4 το 2010. Στο τέλος του 2005, η ξένες επενδύσεις ήταν στην πλειοψηφία τους στον κλάδο της μεταποίησης, επιχειρήσεων κοινής ωφελείας, καθώς και στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο.

Οι εισαγωγές της Μολδαβίας αυξάνεται με ταχύτερο ρυθμό από τις εξαγωγές. Η προέλευση των εισαγωγών της Μολδαβίας είναι από τη Ρωσία (15,2%), την Ουκρανία (13,7%) και τη Ρουμανία (10%). Μεγαλύτερος τομέας των εισαγωγών της Μολδαβίας είναι ορυκτών προϊόντων, μηχανημάτων, εξοπλισμού και ανταλλακτικών, μέταλλα, χημικά προϊόντα και οχήματα.

4.1.12 Σερβία

Το ΑΕΠ στη Σερβία άξιζε 45,04 δις. δολάρια το 2011. Οι εξαγωγές κατά μέσο όρο 8,99 δις. δολάρια από το 2005 μέχρι το 2012. Η Σερβία εξάγει κυρίως προς τη Γερμανία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο, τη Ρουμανία, τη Ρωσία και τη FYROM.

Η κυβέρνηση της Σερβίας εφαρμόζει ένα Εθνικό Πρόγραμμα για την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας της συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος σε διάφορους τομείς. Σύμφωνα με την Εθνική Τράπεζα της Σερβίας, η πρώτη χώρα επενδυτής στη Σερβία το 2011 ήταν το Λουξεμβούργο, ακολουθούμενο από τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, τη Γερμανία, τη Ρωσία και την Ισπανία.

Η Σερβία υπέγραψε συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με τη Ρωσία, τη Τουρκία, χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης, χώρες της Central European Free Trade Agreement, τη Λευκορωσία και το Καζακστάν. Η Σερβία υπέβαλε αίτηση προσχώρησης στον WTO τον Δεκέμβριο του 2004 και βρίσκεται τώρα στο τελικό στάδιο της ένταξης της.

Η Σερβία είναι εξαγωγέας των βασικών μετάλλων, τροφίμων, χημικών ουσιών και προϊόντων καουτσούκ και πλαστικών υλών, και εισαγωγέας χημικών ουσιών και προϊόντων, καυσίμων και πετρελαίου, βασικών μετάλλων, και μηχανοκίνητων οχημάτων. Κυρίως οι εισαγωγές της Σερβίας πραγματοποιούνται από τη Ρωσία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Κίνα και την Ουγγαρία.

4.2 Εξωτερικό Εμπόριο Προϊόντων

Το εξωτερικό εμπόριο είναι η ανταλλαγή αγαθών μεταξύ των κρατών. Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, ο βασικός στόχος του εξωτερικού εμπορίου είναι ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο για τους κατοίκους της κάθε χώρας, είτε επειδή δεν είναι δυνατόν κάθε κράτος να παράγει κάθε είδους αγαθό είτε επειδή εξαιτίας της θέσης στην οποία βρίσκεται έχει την ικανότητα να παράγει με μεγαλύτερη συχνότητα και μικρότερο κόστος.

4.2.1 Εισαγωγές

Οι Παρευξείνιες Χώρες συνήθως κάνουν εισαγωγές σε σιτάρι, ζάχαρη, μηχανήματα, λάδι, ηλεκτρικές συσκευές κ.α.. Το σύνολο των εισαγωγών εμπορευμάτων το 2009 ήταν περίπου 540 εκατ. δολ. και το 2012 είχε 854 εκατ. δολ.. Η Ρωσία είναι το κράτος που κάνει τις μεγαλύτερες εισαγωγές σε αξία εμπορευμάτων από όλες τις παρευξείνιες χώρες. Κάνοντας εισαγωγές περίπου 170 εκατ. δολ. ενώ το 2012 έκανε 316 εκατ. δολ.. Από την άλλη πλευρά η χώρα που κάνει εισαγωγές με την μικρότερη αξία από τις παρευξείνιες χώρες είναι η Αρμενία, κάνοντας το 2009 εισαγωγές μόλις 3 εκατ. δολ. ενώ το 2012 οι εισαγωγές της ήταν 4,2 εκατ. δολ..

Στον παρακάτω πίνακα φαίνετε η αξία των εισαγωγών της περιοχής του Εύξεινου Πόντου, και της κάθε παρευξείνιας χώρας κατά το διάστημα 2008 έως το 2012.

Πίνακας 4: Εισαγωγές Προϊόντων⁴

Εισαγωγείς	Εισαγόμενη αξία το 2008	Εισαγόμενη αξία το 2009	Εισαγόμενη αξία το 2010	Εισαγόμενη αξία το 2011	Εισαγόμενη αξία το 2012
Παγκόσμια	16.377.625.743,0\$	12.588.014.287,0 \$	15.324.986.851,0 \$	18.349.079.661,0 \$	18.293.035.042,0 \$
Ζώνη Οργανισμού Ευξείνου Πόντου (BSEC)	814.085.680,0 \$	539.430.973,0 \$	667.164.839,0 \$	850.577.288,0 \$	853.592.441,0 \$
Ρωσία	267.051.244,0 \$	170.826.590,0 \$	228.911.658,0 \$	306.091.490,0 \$	316.192.918,0 \$
Τουρκία	201.960.779,0 \$	140.869.013,0 \$	185.541.037,0 \$	240.838.853,0 \$	236.544.494,0 \$
Ουκρανία	85.448.381,0 \$	45.412.944,0 \$	60.737.135,0 \$	82.607.537,0 \$	84.656.667,0 \$
Ρουμανία	82.964.979,0 \$	54.256.269,0 \$	62.006.624,0 \$	76.365.285,0 \$	70.259.719,0 \$
Ελλάδα	89.301.635,0 \$	67.191.964,0 \$	63.942.113,0 \$	60.832.154,0 \$	62.341.250,0 \$
Βουλγαρία	37.015.366,0 \$	23.340.812,0 \$	25.359.886,0 \$	32.493.611,0 \$	32.743.134,0 \$
Σερβία	22.875.304,0 \$	16.047.433,0 \$	16.734.509,0 \$	19.861.908,0 \$	19.013.236,0 \$
Αζερμπαϊτζάν	7.161.847,0 \$	6.119.060,0 \$	6.596.797,0 \$	9.732.869,0 \$	9.641.724,0 \$
Γεωργία	6.055.675,0 \$	4.365.699,0 \$	5.095.249,0 \$	7.057.109,0 \$	7.839.645,0 \$
Μολδαβία	4.898.763,0 \$	3.278.270,0 \$	3.855.289,0 \$	5.191.271,0 \$	5.212.928,0 \$
Αλβανία	5.250.490,0 \$	4.548.288,0 \$	4.602.775,0 \$	5.395.853,0 \$	4.879.830,0 \$
Αρμενία	4.101.217,0 \$	3.174.631,0 \$	3.781.767,0 \$	4.109.348,0 \$	4.266.896,0 \$

Πηγή : <http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx>

Είναι φανερό ότι από το παρακάτω πίνακα οι εισαγωγές των εμπορευμάτων την περίοδο της οικονομικής κρίσης δέχτηκαν μια σημαντική μείωση η οποία σχεδόν άγγιξε τα 4 δις. δολάρια.

4.2.2 Εξαγωγές

Οι παρευξείνιες χώρες κάνουν συνήθως εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου. Είναι εύκολο να παρατηρήσει κανείς ότι και στο τομέα των εξαγωγών υπήρχε μια σχετική πτώση των εξαγωγών κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

⁴ <http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx>

Πίνακας 5: Εξαγωγές Προϊόντων⁵

Εξαγωγέων	Εξαγωγών αξία το 2008	Εξαγωγών αξία το 2009	Εξαγωγών αξία το 2010	Εξαγωγών αξία το 2011	Εξαγωγών αξία το 2012
Παγκόσμια	15.973.653.879,0 \$	12.320.926.786,0 \$	15.048.351.708,0 \$	18.001.381.151,0 \$	18.058.027.326,0 \$
Ζώνη Οργανισμού Εύξεινου Πόντου (BSEC)	828.709.542,0 \$	548.028.495,0 \$	691.007.781,0 \$	888.803.417,0 \$	908.896.004,0 \$
Ρωσία	467.993.955,0 \$	301.796.059,0 \$	397.067.521,0 \$	516.992.618,0 \$	524.766.421,0 \$
Τουρκία	132.002.385,0 \$	102.138.526,0 \$	113.979.452,0 \$	134.915.252,0 \$	152.536.653,0 \$
Ουκρανία	66.952.306,0 \$	39.695.648,0 \$	51.430.286,0 \$	68.393.034,0 \$	68.694.495,0 \$
Ρουμανία	49.538.878,0 \$	40.620.890,0 \$	49.413.386,0 \$	62.692.001,0 \$	57.904.330,0 \$
Ελλάδα	25.509.362,0 \$	20.052.541,0 \$	21.749.990,0 \$	31.711.070,0 \$	35.179.710,0 \$
Βουλγαρία	22.485.509,0 \$	16.502.520,0 \$	20.608.005,0 \$	28.165.220,0 \$	26.698.780,0 \$
Σερβία	47.756.229,0 \$	14.688.728,0 \$	21.278.420,0 \$	26.480.189,0 \$	23.827.186,0 \$
Αζερμπαϊτζάν	10.972.082,0 \$	8.345.076,0 \$	9.794.516,0 \$	11.779.478,0 \$	11.353.056,0 \$
Γεωργία	1.497.485,0 \$	1.133.622,0 \$	1.583.337,0 \$	2.189.122,0 \$	2.377.454,0 \$
Μολδαβία	1.591.416,0 \$	1.282.981,0 \$	1.541.487,0 \$	2.216.815,0 \$	2.161.879,0 \$
Αλβανία	1.354.922,0 \$	1.087.915,0 \$	1.549.956,0 \$	1.948.207,0 \$	1.967.919,0 \$
Αρμενία	1.055.013,0 \$	683.989,0 \$	1.011.425,0 \$	1.320.411,0 \$	1.428.121,0 \$

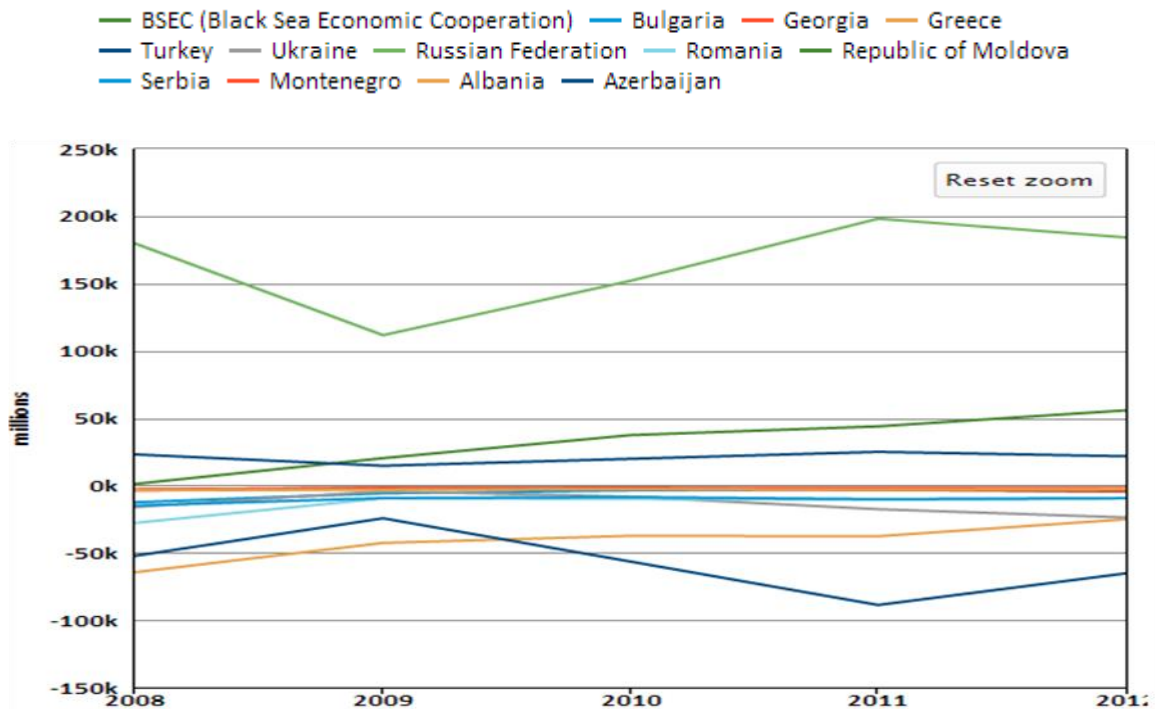
Πηγή: <http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx>

Στο πίνακα φαίνεται η αξία των εμπορευμάτων που έγιναν εξαγωγές από την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας αλλά και κάθε κράτους ξεχωριστά. Στις εξαγωγές φαίνεται να έχει την πρωτιά πάλι η Ρωσία ενώ τελευταία έρχεται η Αρμενία.

4.2.3 Εμπορικό Ισοζύγιο Προϊόντων

Για να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα σε σχέση με την δυναμική των κρατών της Παρευξείνιας Ζώνης θα πρέπει να μελετήσουμε τα διαγράμματα του εμπορικού ισοζυγίου για κάθε κράτος μέλος της οικονομικής συνεργασίας Εύξεινου Πόντου αλλά και σε σχέση με τον συγκεντρωτικό του BSEC.

⁵ <http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx>

Διάγραμμα 1: Εμπορικά Ισοζύγια Προϊόντων⁶

Πηγή : <http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation>

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνονται τα εμπορικά ισοζύγια των κρατών μελών του BSEC καθώς και το εμπορικό ισοζύγιο του ίδιου του BSEC. Ο κάθετος άξονας μας παρουσιάζει το σύνολο των εξαγωγών μείον το σύνολο των εισαγωγών μετρημένα σε USD (United States Dollar)

Παρατηρώντας το διάγραμμα μπορούμε να καταλάβουμε ότι μόνο η Ρωσία και το Αζερμπαϊτζάν παρουσιάζουν θετικό εμπορικό ισοζύγιο προϊόντων, ενώ η Τουρκία και η Ελλάδα είναι οι χώρες με το μεγαλύτερο αρνητικό ισοζύγιο του οργανισμού.

4.3 Εξωτερικό Εμπόριο Υπηρεσιών

Στο τομέα των υπηρεσιών οι παρευξείνιες χώρες εξάγουν και εισάγουν κυρίως στο τομέα των μεταφορών και των υπηρεσιών πληροφορικής. Όπως στο τομέα των προϊόντων έτσι και στο τομέα των υπηρεσιών είναι εύκολο να παρατηρήσουμε, ότι κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης υπήρχε μια μείωση στην αξία των υπηρεσιών που έγιναν αντικείμενο εξωτερικού εμπορίου. Αυτό είναι απόλυτα φυσιολογικό και αντικατοπτρίζει την γενικότερη ύφεση της περιόδου αυτής.

⁶ <http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation>

4.3.1 Εισαγωγές

Στο κομμάτι των εισαγωγών την πρώτη θέση την κατέχει η Ρωσία με αξία υπηρεσιών κοντά στα 106 εκατ. δολάρια από τις παρευξείνιες χώρες. Ενώ στη τελευταία θέση βρίσκεται η Μολδαβία με αξία εισαγωγών στον τομέα των υπηρεσιών 957.400 δολάρια.

Πίνακας 6:Εισαγωγές Υπηρεσιών⁷

Εισαγωγείς	Εισαγόμενη αξία το 2008	Εισαγόμενη αξία το 2009	Εισαγόμενη αξία το 2010	Εισαγόμενη αξία το 2011	Εισαγόμενη αξία το 2012
Ζώνη Οργανισμού Εύξεινου Πόντου (BSEC)	165.709.880,0 \$	137.114.937,0 \$	150.385.366,0 \$	172.245.725,0 \$	186.311.830,0 \$
Ρωσία	75.467.800,0 \$	62.018.180,0 \$	73.411.128,0 \$	89.414.008,0 \$	106.279.768,0 \$
Τουρκία	17.932.000,0 \$	16.795.000,0 \$	19.511.000,0 \$	20.986.000,0 \$	20.651.232,0 \$
Ουκρανία	24.800.204,0 \$	19.922.942,0 \$	20.169.620,0 \$	19.433.480,0 \$	15.551.028,0 \$
Ρουμανία	16.154.000,0 \$	11.505.000,0 \$	12.660.000,0 \$	13.331.000,0 \$	14.141.000,0 \$
Ελλάδα	11.822.015,0 \$	10.222.901,0 \$	8.240.977,0 \$	9.610.282,0 \$	9.119.647,0 \$
Βουλγαρία	3.891.160,0 \$	3.389.450,0 \$	3.845.980,0 \$	5.728.660,0 \$	7.203.351,0 \$
Σερβία	5.917.778,0 \$	5.028.230,0 \$	4.161.717,0 \$	4.218.890,0 \$	4.187.913,0 \$
Αζερμπαϊτζάν	4.296.220,0 \$	3.456.020,0 \$	3.524.093,0 \$	3.994.773,0 \$	3.753.851,0 \$
Γεωργία	2.379.090,0 \$	2.232.850,0 \$	2.007.910,0 \$	2.248.359,0 \$	1.871.601,0 \$
Μολδαβία	1.239.420,0 \$	973.883,0 \$	1.085.321,0 \$	1.260.534,0 \$	1.440.355,0 \$
Αλβανία	973.123,0 \$	857.621,0 \$	1.003.800,0 \$	1.135.669,0 \$	1.154.684,0 \$
Αρμενία	837.070,0 \$	712.860,0 \$	763.820,0 \$	884.070,0 \$	957.400,0 \$

Πηγή:http://www.trademap.org/tm_light/Country_SelService_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c40%7c%7c%7c%7c%7c200%7cEBOPS3%7c3%7c1%7c1%7c2%7c1%7c3%7c1%7c

Στο παραπάνω πίνακα φαίνονται οι αξίες όλων των εισαγόμενων υπηρεσιών στις παρευξείνιες χώρες σαν σύνολο και για κάθε μία ξεχωριστά.

4.3.2 Εξαγωγές

Στο τομέα των εξαγωγών υπηρεσιών από τις παρευξείνιες χώρες παρατηρούμε μια αύξηση τα τελευταία χρόνια. Την πρώτη θέση στις εξαγωγές υπηρεσιών τον έχει Ρωσία με 59,17 εκατ. δολ., ενώ την τελευταία θέση την έχει η Μολδαβία με 823.301 δολ.

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει την αξία των εξαγωγών στο τομέα των υπηρεσιών για τις παρευξείνιες χώρες στο σύνολο αλλά και για την κάθε μία ξεχωριστά το διάστημα από το 2008 έως και το 2012.

⁷http://www.trademap.org/tm_light/Country_SelService_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c40%7c%7c%7c%7c%7c200%7cEBOPS3%7c3%7c1%7c1%7c2%7c1%7c3%7c1%7c

Πίνακας 7: Εξαγωγές Υπηρεσιών ⁸

Εξαγωγέων	Εξαγωγών αξία το 2008	Εξαγωγών αξία το 2009	Εξαγωγών αξία το 2010	Εξαγωγών αξία το 2011	Εξαγωγών αξία το 2012
Ζώνη Οργανισμού Εύξεινου Πόντου (BSEC)	<i>185.650.016,0 \$</i>	<i>154.479.928,0 \$</i>	<i>160.772.902,0 \$</i>	<i>183.417.767,0 \$</i>	<i>187.106.938,0 \$</i>
Ρωσία	51.178.400,0 \$	42.411.440,0 \$	45.080.352,0 \$	55.226.540,0 \$	59.174.448,0 \$
Τουρκία	35.243.000,0 \$	34.111.000,0 \$	35.004.000,0 \$	38.982.000,0 \$	42.787.528,0 \$
Ουκρανία	49.897.768,0 \$	37.483.992,0 \$	37.717.460,0 \$	39.770.752,0 \$	33.951.116,0 \$
Ρουμανία	17.895.000,0 \$	13.494.000,0 \$	16.538.000,0 \$	18.806.000,0 \$	19.384.000,0 \$
Ελλάδα	12.799.045,0 \$	9.816.582,0 \$	8.785.362,0 \$	10.094.765,0 \$	9.827.694,0 \$
Βουλγαρία	7.833.411,0 \$	6.835.536,0 \$	6.634.402,0 \$	7.437.091,0 \$	7.275.192,0 \$
Σερβία	1.547.900,0 \$	1.778.850,0 \$	2.113.940,0 \$	2.731.690,0 \$	4.280.839,0 \$
Αζερμπαϊτζάν	4.028.330,0 \$	3.487.870,0 \$	3.531.150,0 \$	4.217.848,0 \$	4.006.875,0 \$
Γεωργία	1.260.440,0 \$	1.313.605,0 \$	1.598.776,0 \$	2.008.160,0 \$	2.541.455,0 \$
Μολδαβία	2.477.830,0 \$	2.484.440,0 \$	2.307.630,0 \$	2.436.970,0 \$	2.118.170,0 \$
Αλβανία	843.920,0 \$	673.110,0 \$	700.310,0 \$	881.470,0 \$	936.320,0 \$

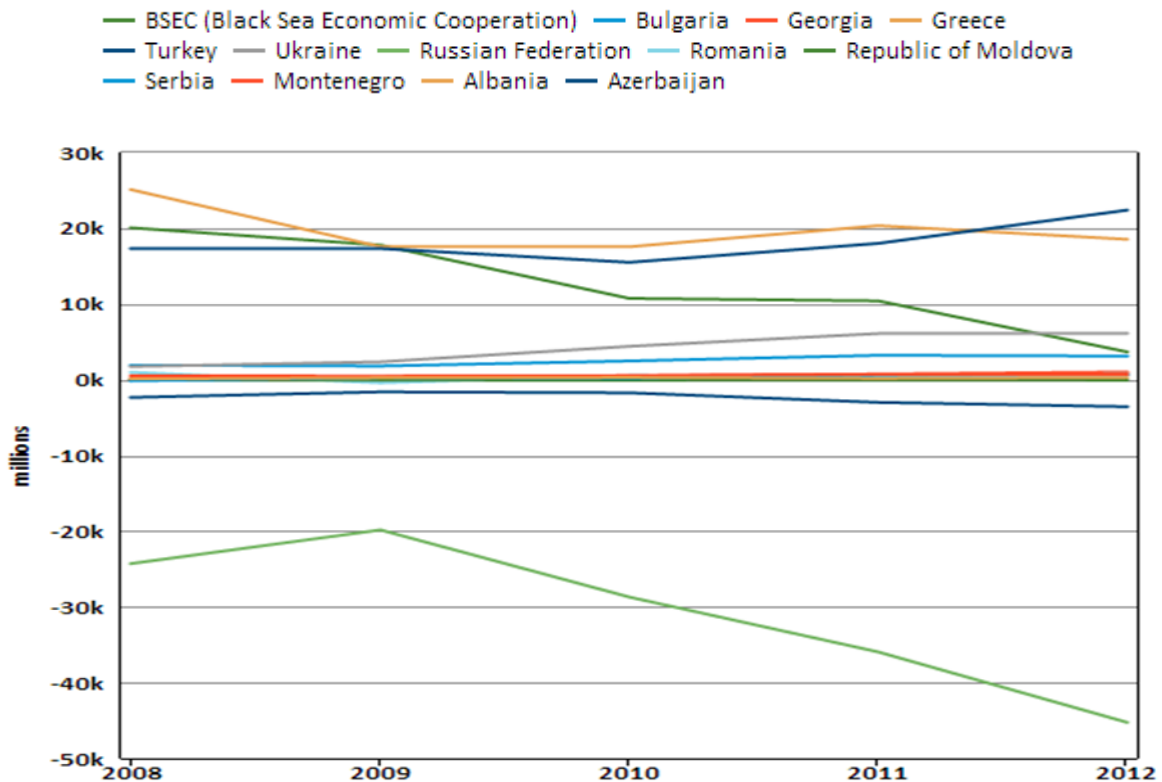
Πηγή: <http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx>

4.3.3 Εμπορικό Ισοζύγιο Υπηρεσιών

Ακολουθώντας την ίδια μέθοδο με τα προϊόντα και στις υπηρεσίες παρουσιάζουμε το εμπορικό ισοζύγιο των υπηρεσιών του BSEC σαν σύνολο αλλά και του κάθε κράτους μέλους του οργανισμού ξεχωριστά.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρατηρούμε μια αντίθεση σε σχέση με το ισοζύγιο προϊόντων εδώ βλέπουμε την Ελλάδα και την Τουρκία σαν τις χώρες με το μεγαλύτερο εμπορικό ισοζύγιο στο τομέα των υπηρεσιών ενώ τα κράτη της Ρωσίας και του Αζερμπαϊτζάν ενώ έχουν θετικό εμπορικό ισοζύγιο προϊόντων, στο τομέα των υπηρεσιών έχουν αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο.

⁸ <http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx>

Διάγραμμα 2: Εμπορικό Ισοζύγιο Υπηρεσιών⁹

Πηγή: <http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation>

Στο παραπάνω διάγραμμα στο κάθετο άξονα είναι τα εμπορικά ισοζύγια των υπηρεσιών του BSEC και του κάθε κράτους ξεχωριστά δηλαδή το σύνολο των εξαγωγών των υπηρεσιών μείον το σύνολο των εισαγωγών των υπηρεσιών μετρημένα σε USD (United States Dollar)

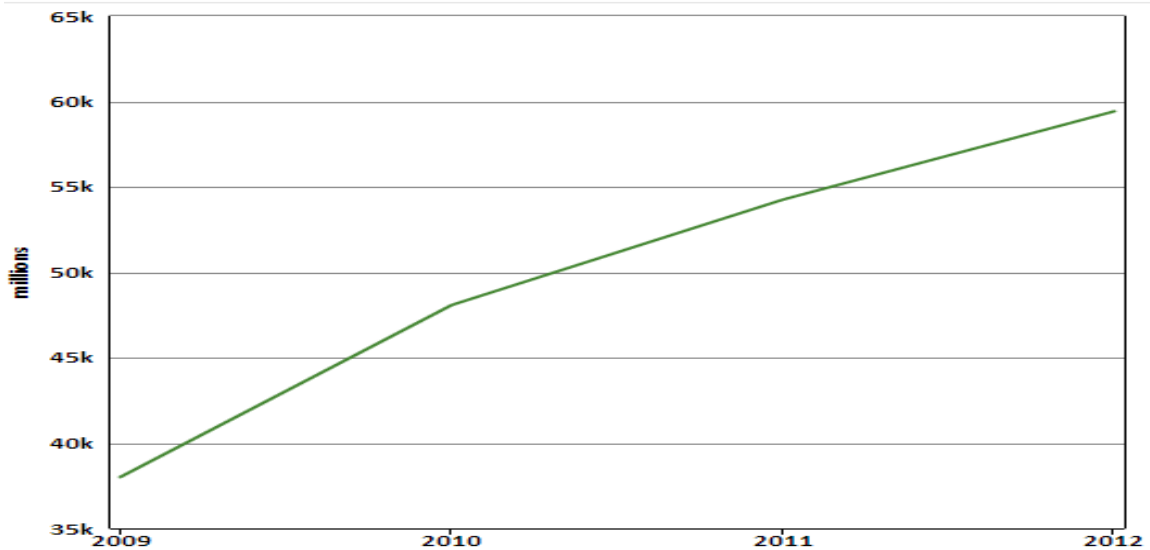
4.4 Εμπορικό Ισοζύγιο Προϊόντων και Υπηρεσιών

Το παρακάτω διάγραμμα μας δείχνει το εμπορικό ισοζύγιο του BSEC συνολικά. Είναι ένα συγκεντρωτικό διάγραμμα που μας δείχνει ότι στο χώρο το BSEC υπάρχει περιθώριο ανάπτυξης μιας και το εμπορικό ισοζύγιο είναι θετικό και παρατηρούμε ότι με τη πάροδο του χρόνου υπάρχει μια αύξηση της διαφοράς, που σημαίνει ότι τα έσοδα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και του εμπορίου που σε συνδυασμό με μεταρρυθμίσεις σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο που θα καθιερώσουν την κοινωνική και πολιτική σταθερότητα, θα επηρεάσουν ουσιαστικά το επιχειρησιακό περιβάλλον και κατ' επέκταση το βιοτικό επίπεδο της ευρύτερης περιοχής.

⁹ <http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation>

Διάγραμμα 3: Εμπορικό Ισοζύγιο Προϊόντων & Υπηρεσιών BSEC¹⁰

— BSEC (Black Sea Economic Cooperation) - Total trade in goods and services - Balance - US Dollars at current prices and current exchange rates in millions

Πηγή: <http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation>

Στο παραπάνω διάγραμμα στο κάθετο άξονα φαίνεται το σύνολο του εμπορικού ισοζυγίου δηλαδή το σύνολο των εξαγωγών μείον το σύνολο των εισαγωγών σε USD και στον οριζόντιο άξονα είναι ο χρόνος από το 2009 μέχρι το 2012.

Πηγές:

http://kek.teipir.gr/sites/default/files/ka/simioseis-macro_0.pdf

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics#Recent_developments_in_unemployment_at_a_European_and_Member_State_level

http://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2011/mcd/eng/pdf/cca_ch3.pdf

<http://www.trademap.org/>

<http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Black_Sea

¹⁰ <http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation>

5. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

Είναι γεγονός ότι στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης το βιοτικό επίπεδο αλλά και σε πολλές περιπτώσεις ακόμα και η βιωσιμότητα μεταξύ των κρατών είναι προνόμιο του πιο ισχυρού. Τα κράτη για να θεωρηθούν ανεπτυγμένα και ισχυρά βασίζονται στην οικονομική και στρατιωτική τους δύναμη, μεταθέτουν έτσι την οικονομία στην εξωτερική τους πολιτική αντιπροσωπεύοντας την στήριξη των συμφερόντων τους. Το ίδιο έχουν σκοπό και οι αναπτυσσόμενες χώρες με την είσοδο τους σε διεθνείς οργανισμούς όπως είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, η Ευρωπαϊκή Ένωση, κ.α.. Καθώς οι συνεργασίες με αυτού του είδους τους οργανισμούς προσφέρουν μία σταθερή σχετικά ανάπτυξη στην οικονομία που έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου που είναι ο κύριος παράγοντας για την σταθερότητα στην πολιτική ζωή του κάθε λαού.

Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τις σχέσεις των παρευξείνιων χωρών με διεθνείς οικονομικό-πολιτικούς οργανισμούς, διότι μέσω αυτής της πολιτικής σταθερότητας που δημιουργείται από τη συνεργασία με αυτούς τους οικονομικούς οργανισμούς, δημιουργείται παράλληλα και ένα κλίμα ασφάλειας για τους επενδύτες να επενδύσουν κεφάλαια στο κάθε κράτος αλλά και στους εμπόρους να δημιουργήσουν εμπορικές συμφωνίες. Γενικότερα είναι σημαντική πηγή ανάπτυξης της εξωτερικής πολιτικής της κάθε χώρας.

5.1 Σχέσεις Παρευξείνιων Χωρών με τις Χώρες της EU (European Union)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι μια οικονομική και πολιτική ένωση των 28 κρατών-μελών που βρίσκονται κυρίως στην Ευρώπη. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή , το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το Ελεγκτικό Συνέδριο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Πρωτεύουσα της ΕΕ είναι οι Βρυξέλλες. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ καθιέρωσε την Ευρωπαϊκή Ένωση με το σημερινό της όνομα το 1993. Η ΕΕ έχει αναπτύξει μια ενιαία αγορά μέσα από ένα τυποποιημένο σύστημα νόμων που ισχύουν σε όλα τα κράτη μέλη. Εντός του χώρου Σένγκεν (η οποία περιλαμβάνει 22 ΕΕ και 4 χώρες εκτός ΕΕ) οι έλεγχοι διαβατηρίων έχουν καταργηθεί. Οι κοινοτικές πολιτικές στοχεύουν να εξασφαλίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των αγαθών, των υπηρεσιών και κεφαλαίων καθώς και τη διατήρηση των κοινών πολιτικών για το εμπόριο, τη γεωργία, την αλιεία , και την περιφερειακή ανάπτυξη. Η Ευρωζώνη, μια νομισματική ένωση , ιδρύθηκε το 1999 και τέθηκε σε πλήρη ισχύ το 2002. Αυτή τη στιγμή αποτελείται από 17 κράτη μέλη. Μέσω της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, η ΕΕ έχει αναπτύξει ένα ρόλο στις εξωτερικές σχέσεις και την άμυνα. Διπλωματικές αποστολές της ΕΕ έχουν συσταθεί σε όλο τον κόσμο. Η ΕΕ εκπροσωπείται στα Ηνωμένα Έθνη, τον W.T.O., των G8 και των G20.

Η ΕΕ είναι ο κύριος στόχος των περισσότερων από τις χώρες του δυτικού BSEC. Η Ελλάδα η Βουλγαρία και η Ρουμανία όντας ήδη μέλοι της ΕΕ, αλλά και η Ρωσία και η Ουκρανία επιθυμούν την ένταξη στην ΕΕ. Η Τουρκία βρίσκεται στη διαδικασία της ολοκλήρωσης με την ΕΕ. Το βασικό γεγονός είναι ότι ο BSEC δεν αποκλείει ούτε εμποδίζει την ένταξη στην ΕΕ αντιθέτως, την διευκολύνει.

Για τις χώρες της περιοχής της Μαύρης Θάλασσας, ο BSEC είναι ένα έδαφος της προετοιμασίας για την ένταξη τους στις σταθερές και τα δεδομένα της Ευρώπη. Στοχεύει στη δημιουργία σχεδίου συνεργασίας σε διάφορους τομείς μεταξύ των μελών της το οποίο θα διευκολύνει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Συνεπώς, μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο BSEC αποτελεί σημαντικό πυλώνα της συνολικής ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής, ο BSEC θα προωθήσει κατάλληλο μέσο για τη διάδοση και υιοθέτηση από τα μέλη του ορισμένου κανόνες, προτύπων και πρακτικών, καθώς και τις αρχές και τις πολιτικές της ΕΕ που έχουν πάρει το σχήμα επί χρόνια συσσωρευμένη εμπειρία και τα οποία έχουν αντέξει στη δοκιμασία του χρόνου.

Επιπλέον, ο BSEC μπορεί να χρησιμεύσει ως ένα χρήσιμο μέσο για την περιφερειακή μετατροπή σε πλουραλιστικής δημοκρατίας και της οικονομίας της αγοράς. Ο BSEC προσφέρει επίσης σημαντικοί μηχανισμοί για τα κράτη μέλη της για την ανάπτυξη και τη διαφοροποίηση εξωτερικών οικονομικών σχέσεων τους. Ο BSEC θα πρέπει να είναι ένα μέσο για την ομαλή ένταξη των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και στο παγκόσμιο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό σύστημα.

Είναι αποστολή της ΕΕ ο εντοπισμός προβληματικών περιοχών, ο ορισμός των κοινών συμφερόντων και η ανάπτυξη στρατηγικών, εστίασης των κατάλληλων πολιτικών και ποσοτικών στόχων, ο BSEC είναι ένας από τους στόχους. Αυτές οι αποφάσεις πολιτικής πρέπει να επιδιωχθούν ως συμπλήρωμα στην ανατολική πολιτική των σχέσεων της ΕΕ. Η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής είναι αναγκαία αλλά όχι επαρκής, η ΕΕ πρέπει ακόμα να αναπτύξει εργαλεία οικονομικής πολιτικής για τη θεσμοθέτηση του οικονομικού διαλόγου και της συνεργασίας.

Η ΕΕ από την πλευρά της έχει λόγους συνεργασίας και διαλόγου με τον BSEC. Οι κύριοι τομείς που απασχολούν την ΕΕ είναι η οικονομική ευημερία, η πολιτική σταθερότητα και τέλος η ασφάλεια που μπορούν να προσφέρουν οι χώρες του BSEC. Έτσι λοιπόν η ΕΕ έχει θέσει σαν στόχο μία ευρύτερο και πιο ενεργό συμμετοχή στην κοινωνικό - οικονομική ανάπτυξη της περιοχής του Ευξείνου Πόντου από την άποψη της διαρθρωτικής προσαρμογής και τον εκσυγχρονισμό των κοινωνικών και οικονομικών συστημάτων.

Σε μακροπρόθεσμη βάση, η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, των αγαθών και των υπηρεσιών, καθώς και των ανθρώπων θα πρέπει να είναι εξασφαλισμένη. Η ΕΕ μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία προϋποθέσεων για μια ζώνη ελεύθερου εμπορίου στη Μαύρη Θάλασσα ως μελλοντικό πλαίσιο συνεργασίας. Η προοπτική μιας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών θα δώσει ισχυρότερη ώθηση στη διαδικασία των οικονομικών και νομικών μεταρρυθμίσεων. Μια ζώνη ελευθέρων συναλλαγών απαιτεί την θέσπιση φορολογικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την ψήφιση της σχετικής νομοθεσίας. Οι προετοιμασίες μιας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών δημιουργεί ένα σύλλογο οικονομικών μετασχηματισμών, την ανάπτυξη του εμπορίου και τον καταμερισμό της εργασίας, και έχει ως αποτέλεσμα την πολιτική και οικονομική σταθερότητα.

Η ΕΕ έχει μια πολιτική λειτουργία. Η ΕΕ ενισχύει τη δημοκρατική ώθηση στην Ευρώπη αν περιβάλλεται από περισσότερες δημοκρατίες. Αυτό, με τη σειρά του, παράγει ένα πιο σταθερό Ευρωπαϊκό χώρο. Κατά συνέπεια, η ΕΕ έχει μια λειτουργία που σχετίζεται με την δημοκρατική λειτουργία. Στην αναζήτηση για μια πιο ομοιογενή ευρωπαϊκή δομή, η ΕΕ

χρειάζεται την επιτάχυνση της διαδικασίας εκδημοκρατισμού στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, τις Χώρες της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, καθώς και στα κράτη της Μαύρης Θάλασσας. Επομένως υπάρχει χώρος για μία πολιτική συνεργασία ΕΕ-BSEC.

Επίσης, σημαντική είναι η ασφάλεια και η σταθερότητα στον χώρο της ΕΕ. Η ΕΕ χρειάζεται την ασφάλεια και τη σταθερότητα όχι μόνο στο χώρο της ΕΕ, αλλά και στο περιφερικό διευρωπαϊκό οικονομικό-πολιτικό χώρο. Ο BSEC κάνει την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας μια ζώνη σταθερότητας και της ασφάλειας μέσω της οικονομικής ευημερίας. Ως εκ τούτου, η πολιτική της ΕΕ θα πρέπει να κατευθύνεται προς την υποστήριξη αυτή αντικειμενικά, και να συμβάλει στη δημιουργία των συνθηκών για διαρκή και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, δημοκρατία, καθώς και την συνεργασία ΕΕ-BSEC.

Συνοψίζοντας, η συνεργασία της ΕΕ και του BSEC είναι ουσιαστικής σημασίας για την σταθερότητα της δημοκρατίας και της οικονομικής ανάπτυξης. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να διεξάγεται διάλογος ΕΕ-BSEC όχι μόνο με τις κυβερνήσεις και τον ιδιωτικό τομέα, αλλά και κοινωνικές ομάδες, τα πολιτικά κόμματα, βιομηχανικές ενώσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις και ακαδημαϊκά ιδρύματα. Διότι μέσα από την συνεργασία αυτή έχει ως αποτέλεσμα οικονομικό-πολιτική ακμή και κατ' επέκταση ανάπτυξη του εμπορίου και του βιοτικού επιπέδου ζωής.

5.2 Σχέσεις Παρευξείνιων Χωρών με την UNECE (United Nations Economic Commission for Europe)

Η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE ή ECE) ιδρύθηκε το 1947 για να ενθαρρύνουν την οικονομική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της. Η UNECE ή ECE διαθέτει 56 κράτη μέλη. Κράτη μέλη της είναι χώρες της Ευρώπης, ο Καναδάς, δημοκρατίες της Κεντρικής Ασίας, το Ισραήλ και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η έδρα της γραμματείας UNECE είναι στη Γενεύη, Ελβετία, και έχει μια κατά προσέγγιση προϋπολογισμό των 50 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ.

Η συμφωνία συνεργασίας μεταξύ BSEC και UNECE υπεγράφη στις 2 Ιουλίου του 2001, αλλά θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συνεργασία αυτή ξεκίνησε πολύ πριν από τα μέσα της δεκαετίας του 1990. Η συμφωνία προβλέπει, μεταξύ άλλων, την κοινή προώθηση της ανάπτυξης των υποδομών διεθνών δικτύων των μεταφορών, των μεταφορών γενικότερα, της διευκόλυνσης διέλευσης των συνόρων, καθώς και την εναρμόνιση των κανόνων και των προτύπων ασφάλειας και του περιβάλλοντος στον τομέα των μεταφορών στην περιοχή του BSEC, μεταξύ άλλων, την ένταξη τους στην UNECE καθώς και τη σύναψη διεθνών συμφωνιών και συμβάσεων από τα κράτη μέλη του BSEC.

Οι εργασίες του BSEC οδήγησαν στην ανάπτυξη τριών σημαντικών έργων που σχετίζονται με τη συνεργασία για τη διευκόλυνση των οδικών μεταφορών εμπορευμάτων καθώς και την ανάπτυξη των οδικών και θαλάσσιων υποδομών. Το έργο της BSEC πηγαίνει σε αρμονία με το έργο της UNECE για την ανάπτυξη των μεταφορών, ειδικότερα με τις συνδέσεις με την ενδοχώρα των θαλάσσιων λιμένων, η διευκόλυνση των τελωνειακών διαδικασιών, κλπ.

Οι επικεφαλές του BSEC και της γραμματείας UNECE έχουν τακτική διαβουλεύσεις σχετικά με τα θέματα της συνεργασίας. Και οι δύο οργανώσεις για κάθε άλλο τομέα μεταφοράς έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συνεργασίας.

5.3 Σχέσεις Παρευξείνιων Χωρών με άλλους οργανισμούς.

Στην σημερινή εποχή τα περισσότερα κράτη συνεργάζονται με διεθνείς οργανισμούς, με σκοπό την ανάπτυξη σε διάφορους τομείς (άμυνα, οικονομία, εμπόριο, παιδεία, εξωτερική πολιτική κ.α.) που παίζουν καθοριστικό ρόλο στο βιοτικό επίπεδο των κρατών αυτών. Μέσω αυτών των συνεργασιών τα κράτη αυξάνουν το πεδίο συνεργασίας μεταξύ τους.

Έτσι λοιπόν και ο BSEC έχει υπογράψει συμφωνίες με πολλούς οργανισμούς με σκοπό την καλύτερη και πιο σταθερή ανάπτυξη στο τομέα της οικονομίας αλλά και του εμπορίου.

Ορισμένοι από αυτούς είναι:

- ❑ *World Bank*: Μια κοινή επιστολή εργασίας με στόχο τη συνεργασία σε διάφορους τομείς υπεγράφη τον Ιανουάριο του 2005 μεταξύ του Οργανισμού της Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (ΟΣΕΠ) και της Παγκόσμιας Τράπεζας.
- ❑ *World Trade Organization (WTO)*: WTO και BSEC συνδιοργανώνουν περιφερειακά σεμινάρια σχετικά με το εμπόριο και τις δασμολογικές διαπραγματεύσεις για τα κράτη μέλη του BSEC. Αυτά τα σεμινάρια παρέχουν καλές ευκαιρίες για να συζητήσει σχετικά με το πεδίο για περαιτέρω οικονομική συνεργασία στο πλαίσιο του BSEC για θέματα πολυμερούς εμπορίου.
- ❑ *Eurasian Economic Community (EAEC)*: Ένα μνημόνιο συμφωνίας με στόχο την προώθηση της συνεργασίας σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, υπεγράφη στην Κωνσταντινούπολη, στις 18 Δεκεμβρίου 2006, μεταξύ της Γραμματείας της Επιτροπής για την Ένταξη της Ευρ-ασιατικής Οικονομικής Κοινότητας (SIC EAEC) και της Μόνιμης Διεθνούς Γραμματείας του Οργανισμού της Μαύρης Θάλασσας οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου (BSEC PERMIS).

Η συνεργασίες με τους παραπάνω οργανισμούς βοήθησαν πολύ στην ενδυνάμωση του εξωτερικού εμπορίου, αλλά και έδωσαν ώθηση στις συνεργασίες μεταξύ των κρατών της Μαύρης Θάλασσας δίνοντας τους έτσι τη δυνατότητα μιας πιο επικερδής συμμαχίας μεταξύ των κρατών μελών.

5.4 Σχέσεις Παρευξείνιων Χωρών με την Ελλάδα

Η Ελλάδα σαν κράτος μέλος του BSEC συνεργάζεται με τον οργανισμό για τους λόγους που αναφέραμε αρχικά δηλαδή την ασφάλεια και την ανάπτυξη της οικονομίας του εμπορίου και γενικά την ενδυνάμωση της ως κράτος. Το Ελληνικό Αναπτυξιακό Ταμείο στον BSEC έχει ως στόχο να αποτελέσει έναν ευέλικτο μηχανισμό υλοποίησης προγραμμάτων περιφερειακής αναπτυξιακής συνεργασίας στους τομείς των μεταφορών, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της προστασίας περιβάλλοντος, της επιχειρηματικής συνεργασίας και της προώθησης των εμπορικών ανταλλαγών, του τουρισμού και του πολιτισμού. Το Ταμείο

χρηματοδοτείται αποκλειστικά από την Ελλάδα και αιτήσεις χρηματοδότησεως από αυτό μπορούν να υποβάλλουν νομικά πρόσωπα, τα οποία είναι εγγεγραμμένα και/ή δραστηριοποιούνται στα Κράτη Μέλη BSEC καθώς και διεθνείς κυβερνητικοί και μη κυβερνητικοί οργανισμοί.

Πηγές:

<http://www.bsec-organization.org/partners/Pages/intorganization.aspx>

<http://wdi.worldbank.org/>

<http://www.unece.org/>

<http://www.eurasian-ec.com/>

<http://www.bstdb.org/>

http://europa.eu/index_el.htm

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

<http://www.wto.org/>

6. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΠΕΡΕΤΑΙΡΩ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Το ερώτημα το οποίο τίθεται σε αυτό το κεφάλαιο είναι ποιες περεταίρω προοπτικές εμπορικής ανάπτυξης υπάρχουν για τις χώρες αυτές και ποιες συνθήκες θα τις εξασφαλίσουν. Για το λόγο αυτό θα αποπειραθούμε μέσω SWOT analysis να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα.

6.1 SWOT Ανάλυση

Η SWOT ανάλυση είναι ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος σε σχέση με μία απόφαση. Κατά την ανάλυση SWOT μελετώνται τα δυνατά (Strengths) και αδύνατα (Weaknesses) σημεία σε σχέση με μία θέση, καθώς και οι ευκαιρίες (Opportunities) και οι ενδεχόμενες απειλές (Threats) που υπάρχουν.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται μία σχετική ανάλυση που θα χρησιμοποιηθεί για τα συμπεράσματα μας.

Πίνακας 8: SWOT ανάλυση

<i>Κριτήριο</i>	<i>Στοιχεία και επιμέρους δεδομένα</i>
Δυνατότητες και Θετικά Σημεία - Strengths	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η γεωγραφική τους θέση επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την στρατηγική τους. Είναι δεδομένου ότι αποτελούν τους κύριους εξαγωγείς από τα σύνορα της ΕΕ στην Ασία, αλλά και είναι ευκολότερο να έχουν πρόσβαση οικονομικοί μετανάστες, το οποίο συνεπάγεται, πέρα από οποιαδήποτε αρνητική επίπτωση και χαμηλότερο λειτουργικό κόστος (φτηνά εργατικά χέρια). ▪ Είναι η είσοδος των ενεργειακών πόρων του εμπορίου της Ευρώπης. ▪ Οι Παρευξείνιες Χώρες όπως έχουμε αναφέρει διαθέτουν πολλούς τομείς οι οποίοι έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών επενδυτών και αυτό έχει ως αποτέλεσμα ισχυρές εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. ▪ Εξαιτίας της έκτασης της περιοχής των Παρευξείνιων Χωρών υπάρχουν πολλές και διαφορετικές περιοχές με γεωγραφικό χαρακτήρα και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση των τομέων της γεωργίας, της αλιείας και του τουρισμού. ▪ Το χαμηλό κόστος εργασίας / καλές δεξιότητες και ικανότητες, σε σύγκριση με το εργατικό δυναμικό των γειτονικών περιοχών. ▪ Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, ανθρώπινες ικανότητες και κοινωνικές αξίες.
Αδυναμίες - Weaknesses	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανισότητα στην οικονομική ανάπτυξη μεταξύ των Παρευξείνιων Χωρών. ▪ Ανάγκη για βελτίωση των βιομηχανικών και των υποδομών μεταφορών. ▪ Ανάγκη να αναβαθμίσει την εκπαίδευση αλλά και να επενδύσει στην καινοτομία. ▪ Πολιτικούς περιορισμούς στο εμπόριο και την κινητικότητα των ατόμων. ▪ Ανάγκη για βελτίωση στο τομέα των μεταρρυθμίσεων από τις κυβερνήσεις για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα. ▪ Πολιτικά και κοινωνικά θέματα όπως η διαφθορά. ▪ Πολιτικά ασταθές περιβάλλον.

Κριτήριο	Στοιχεία και επιμέρους δεδομένα
Ευκαιρίες - Opportunities	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Βελτίωση της πολιτικής και οικονομικής σταθερότητας θα δώσει ώθηση και θα διευκολύνει την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων. ▪ Η αύξηση της ζήτησης για στον τομέα του τουρισμού, που ενδέχεται να φέρει η στρατηγική για τον τουρισμό σε όλες τις παράκτιες περιοχές. ▪ Μεγάλες επενδύσεις που προγραμματίζονται σε πανευρωπαϊκό άξονα, με σκοπό την ανάπτυξη των υποδομών των μεταφορών, αγωγοί πετρελαίου / φυσικού αερίου. ▪ Βελτίωση των σχέσεων των παρευξείνιων χωρών, μέσω του BSEC. ▪ Οι περισσότερες από τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας είναι μέλη του WTO ή στο δρόμο για να γίνουν μέλη. ▪ Εισαγωγή των νέων μεθοδολογιών στον τομέα της εκπαίδευσης. ▪ Εκσυγχρονισμός των υποδομών και εναρμόνιση με τα πρότυπα της ΕΕ.
Ανησυχίες - Threats	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Επιστροφή στην μακροοικονομική αστάθεια, εξαιτίας των οικονομικών και πολιτικών παραγόντων. ▪ Η μετανάστευση των πιο ειδικευμένων εργαζομένων στην ΕΕ, λόγω των καλύτερων συνθηκών εργασίας, και μισθών που προσφέρει η ΕΕ. ▪ Ο ανταγωνισμός από χώρες όπως, η Νότια Αφρική, το Μεξικό, η Βραζιλία, η Κίνα, η Ινδία, η Μαλαισία, οι Φιλιππίνες, η Ταϊλάνδη και η Τουρκία οι οποίες είχαν πρόσφατα σημαντική βιομηχανική ανάπτυξη. ▪ Αύξηση της απόστασης μεταξύ των μελών και των γειτονικών χωρών της ΕΕ σε ότι έχει να κάνει με τους τελωνειακούς, εμπορικούς και κοινωνικούς περιορισμούς. ▪ Κοινωνικές απειλές σε ζητήματα όπως η διαφθορά και κακές εξωτερικές πολιτικές. ▪ Περιβαλλοντολογικές καταστροφές οι οποίες οφείλονται στην παραγωγή ενέργειας αποτελούν απειλή για τις επενδύσεις στο τομέα του τουρισμού.

6.2 Συμπεράσματα και προτάσεις

Ως αποτέλεσμα της παραπάνω ανάλυσης θα διατυπώναμε τα παρακάτω συμπεράσματα και προτάσεις σε σχέση με το ερώτημα ποιες προοπτικές περεταίρω εμπορικής ανάπτυξης υπάρχουν για τις χώρες αυτές και ποιες συνθήκες θα τις εξασφαλίσουν.

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η ευρύτερη περιοχή του Εύξεινου Πόντου και συγκεκριμένα οι Παρευξείνιες Χώρες παρουσιάζουν τις απαραίτητες δυνατότητες και προοπτικές για περαιτέρω και σημαντική θα έλεγε κανείς οικονομική και εμπορική ανάπτυξη, με άμεση επέκταση την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κρατών αυτών. Ιδιαίτερα θα πρέπει να επισημανθεί η σημασία των χωρών αυτών για το εμπόριο ενέργειας της Ευρώπης δεδομένου ότι αποτελούν την αποκλειστική δίοδο ενεργειακών πόρων για την περιοχή αυτή. Επίσης δεδομένου της στρατηγικής τους γεωγραφικής θέσης – δίοδος μεταξύ δύο ηπείρων, υποστηρίζοντας μάλιστα και θαλάσσια επικοινωνία – τις καθιστά ρυθμιστικό παράγοντα εμπορίου για την ευρύτερη περιοχή. Ακόμα θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η σημερινή κατάσταση των χωρών αυτών σε σχέση με το εργατικό κόστος είναι πολύ προνομιούχα σε σχέση με τις χώρες της δύσης, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα τους και γενικότερα το εμπορικό ισοζύγιο κατά κύριο λόγο υπηρεσιών. Επιπρόσθετα, δεν είναι τυχαίο ότι διεθνείς φορείς έχουν αναπτυχθεί με αποκλειστικό σκοπό την εμπορική συνεργασία των κρατών αυτών, ιδιαίτερα δε θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψιν ότι τόσο οι Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά

και οικονομικές ενώσεις και οργανισμοί π.χ. WorldBank, IPA programmes, ένωση για την οικονομική συνεργασία των χωρών της Βαλτικής, κ.α. ενδιαφέρονται για πιθανότητες συνεργασίας με τους φορείς των χωρών αυτών. Συμπερασματικά, οι δυνατότητές και οι προοπτικές είναι δεδομένες.

Αν στις παραπάνω προοπτικές προσθέσει κανείς και την προσπάθεια που γίνεται από τα μέλη των Παρευξείνιων Χωρών να εναρμονιστούν με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές νόρμες εμπορίου, αλλά και την γενικότερη τάση ανάπτυξης υποδομών στην περιοχή, θα καταλήγαμε στο συμπέρασμα ότι οι χώρες αυτές έχουν να περιμένουν ανάπτυξη και ευημερία σε σχέση με την οικονομία και το εμπόριο τους. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι μεγάλες επενδύσεις έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια και συνεχίζουν να γίνονται, σε διάφορους τομείς όπως ο τουρισμός και η γεωργία, μειώνοντας το ρίσκο από μονομερή στήριξη της οικονομίας των χωρών αυτών (ενεργειακό εμπόριο).

Ωστόσο τα δεδομένα για την ενδεχόμενη ανάπτυξη και προοπτική εμπορίου των χωρών αυτών θα πρέπει να λαμβάνονται υπό το πρίσμα της γενικότερης πολιτικής κατάστασης της περιοχής. Δεν θα ήταν ορθό να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι οι Παρευξείνιες Χώρες παρουσιάζουν δεδομένη εμπορική και οικονομική ανάπτυξη, χωρίς να αναφέρουμε συγκεκριμένα τις συνθήκες για την επίτευξη αυτών. Συγκεκριμένα δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι οι χώρες αυτές δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένες στον τομέα των υποδομών και των διεργασιών, συμπεριλαμβανομένου πολιτικών, περιβαλλοντικών, εκπαίδευσης, δικαιοσύνης, κα, γεγονός που τις καθιστά ανώριμες στην υποστήριξη νέων επιχειρήσεων και επενδύσεων, στην εκπαίδευση νέων ανθρώπων και στην υποστήριξη κοινωνικών ομάδων, παραμέτρων σημαντικών για την ανάπτυξη της οικονομίας και του εμπορίου. Σε αυτά τα στοιχεία αν προσθέσουμε και το έντονο κλίμα διαυθορίας των χωρών αυτών, είναι ξεκάθαρο ότι η ενδεχόμενη εμπορική και οικονομική ανάπτυξη περνάει μέσα από συγκεκριμένα διορθωτικά μέτρα και βελτιώσεις.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να επισημάνουμε και το κλίμα γενικότερης πολιτικής αστάθειας και ανωριμότητας που επικρατεί στην ευρύτερη περιοχή. Πολύ πρόσφατο και χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της Ουκρανίας, που ενώ παρουσίαζε προοπτικές ανάπτυξης, η ασταθής πολιτική κατάσταση έχει δημιουργήσει σοβαρότατα προβλήματα για την γενικότερη κατάσταση της περιοχής και των πολιτών με άμεσο και καθοριστικό αντίκτυπο την κατάσταση της οικονομίας και του εμπορίου της χώρας. Μία τέτοια εξέλιξη δημιουργεί υψηλό ρίσκο για παράδειγμα για οποιονδήποτε επιχειρηματία και νέα επένδυση στην περιοχή.

Τέλος θα πρέπει να επισημάνουμε και ανυσηχίες που σχετίζονται με την ανάπτυξη των χωρών αυτών και την ενδεχόμενη μακροπρόθεσμη επένδυση στο εμπόριο και την οικονομία γενικότερα των χωρών αυτών. Για παράδειγμα οι ασταθείς πολιτικοί και κοινωνικοί παράγοντες επιδρούν αρνητικά στην οικονομική σταθερότητα και εμπιστοσύνη επενδύσεων. Ο ανταγωνισμός από χώρες με επίσης ανταγωνιστική εργασία αρχίζει και μειώνει την ανταγωνιστικότητα των χωρών αυτών. Η οικονομική μετανάστευση και η έλλειψη κινήτρων για τους εξειδικευμένους επιστήμονες απομακρύνει την τεχνογνωσία και το εξειδικευμένο προσωπικό.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, θα αποπειραθούμε να συμπεράνουμε ότι οι Παρευξείνιες Χώρες θα αποτελέσουν πόλο ανάπτυξης και εμπορίου τόσο για εξωτερικές όσο και για τοπικές επενδύσεις. Ωστόσο αυτό θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από το πόσο συγκεκριμένα μέτρα και πολιτικές θα εφαρμοσθούν κατά κύριο λόγο από τις κυβερνήσεις και τους φορείς των χωρών αυτών. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα κλίμα πολιτικής σταθερότητας, ανάπτυξης υποδομών και διεργασιών στα πλαίσια της δυτικής Ευρώπης, ώστε οι επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν ένα κλίμα οικείο και αξιοκρατικό, βασικά στοιχεία στα οποία θα θέλουν να στηρίξουν την επιχειρηματική / εμπορική τους δράση.

7. ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΥ

Για την μελέτη, την ανάλυση και την προετοιμασία της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας, χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω πηγές πληροφοριών.

<i>Πηγή- παραπομπή</i>	<i>Περιγραφή</i>
http://www.intracen.org/	Ο ιστότοπος του Διεθνούς Κέντρου Εμπορίου - International Trade Center
http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx	Ο ιστότοπος περιγράφει τις εισαγωγές προϊόντων στις χώρες του BSEC
http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx	Ο ιστότοπος περιγράφει τις εξαγωγές προϊόντων από τις χώρες του BSEC
http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx	Ο ιστότοπος περιγράφει τις εισαγωγές υπηρεσιών στις χώρες του BSEC
http://www.trademap.org/index.aspx?ReturnUrl=%2fSelectionMenu.aspx	Ο ιστότοπος περιγράφει τις εξαγωγές υπηρεσιών από τις χώρες του BSEC
http://wdi.worldbank.org/	Ο ιστότοπος της Παγκόσμιας Τράπεζας - World Bank. Αναφορά σε μακροοικονομικά στοιχεία.
http://www.bstdb.org/	Ο ιστότοπος της Παρευξείνιας Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης - Black Sea Trade and Development Bank
http://www.bstdb.org/about-us/who-we-are/member-countries	Περιγράφει τα κράτη μέλη του BSEC
http://www.bstdb.org/about-us/who-we-are/observers	Περιγράφει τους παρατηρητές της BSTDB
http://en.wikipedia.org/	Διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια - wikipedia
http://www.bsec-organization.org/	Ο ιστότοπος του Οργανισμού Συνεργασίας Εύξεινου Πόντου - Black Sea Economic Cooperation
http://www.unece.org/	Ο ιστότοπος του Οργανισμού Ενωμένων Εθνών για την - Ευρώπη United Nation Economic Commission for Europe
http://www.wto.org/	Ο ιστότοπος για τον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου - World Trade Organization
http://www.eurasian-ec.com/	Ο ιστότοπος για την Ευρασιατική Οικονομική Κοινότητα Eurasian Economic Community
http://europa.eu/index_en.htm	Ο ιστότοπος για την Ευρωπαϊκή Ένωση - European Union είναι
http://www.eurasian-ec.com/	Ο ιστότοπος για την Ευρασιατική Οικονομική Κοινότητα Eurasian Economic Community
http://europa.eu/index_en.htm	Ο ιστότοπος για την Ευρωπαϊκή Ένωση - European Union είναι
http://knoema.com/	Ο ιστότοπος με τα δεδομένα για τα διαγράμματα των εμπορικών ισοζυγίων
http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation	Ο ιστότοπος με το εμπορικό ισοζύγιο των προϊόντων του BSEC και κάθε κράτους μέλους της Οικονομικής Συνεργασίας Εύξεινου Πόντου
http://knoema.com/UNCTADGSTB2013/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation	Ο ιστότοπος με το εμπορικό ισοζύγιο των υπηρεσιών του BSEC και κάθε κράτους μέλους της Οικονομικής Συνεργασίας Εύξεινου Πόντου
http://knoema.com/UNCTADGSTB20	Ο ιστότοπος με το συνολικό εμπορικό ισοζύγιο του BSEC

Πηγή- παραπομπή	Περιγραφή
13/goods-and-services-trade-balance-indicators-annual-1980-2012-2013?location=1002330-bsec-black-sea-economic-cooperation	
http://kek.teipir.gr/sites/default/files/ka/simioseis-macro_0.pdf	Ο ιστότοπος με τον ορισμό του εξωτερικού εμπορίου
http://epp.eurostat.ec.europa.eu	Ο ιστότοπος με στατιστικά στοιχεία από την Eurostat
http://www.imf.org	Ο ιστότοπος με στοιχεία των παρευξείνιων χωρών από το IMF